

Kultuuriprojektide rahastamine Euroopa Liidus

Kogumiku väljaandmist on toetanud Eesti Vabariigi Kultuuriministeerium ja Euroopa Komisjon.

Koostajad: Karla Agan, Anu Kivilo

Toimetajad: Kristel Kalda, Kadri Jauram, Karla Agan, Anu Kivilo, Madis Järv, Karel Zova

Tekstide autorid: Karla Agan, Anu Kivilo, Marge Liiske, Eike Eller, Sirli Taniloo,
Ramia Allev, Liisi Toom, Tarmo Pihl, Ülle Must, Henn Pärnamets,
Urmas Tuuleveski, Kristi Lõhmus, Riin Saluveer, Monica Hankov,
Kadri Jushkin, Stina Eilsen

Autoriõigus kogumikule - EV Kultuuriministeerium. Teine, täiendatud trükk 2005

Raamat on trükitud 100% taastoodetud paberile looduslike
õlide ja vaikude baasil valmistatud värvidega ©Triip

ISBN 9985-9509-4-1 (trükis)

ISBN 9985-9509-5-X (online)

Sisukord

I. Sissejuhatus	4
II. Kultuurialane koostöö Euroopa Liidus	5
III. Üle-euroopalised koostööprogrammid	8
1. Kultuuri- ja audiovisuaalvaldkond	8
1.1. Kultuur 2000	8
1.2. Media Plus & Media Training	13
1.3. Euroopa tasemel tegutsevate kultuuriorganisatsioonide toetusprogramm	17
2. Haridus-, kutseharidus- ja noorteprogrammid	19
2.1. Socrates	19
2.2. Leonardo da Vinci	24
2.3. Euroopa Noored	26
3. Teadus- ja arendustegevus- ning innovatsiooniprogrammid	29
3.1. VI Raamprogramm	29
3.1.1. Infoühiskonna tehnoloogiad (IST)	32
3.1.2. Teadus ja ühiskond	35
3.1.3. Kodanikud ja valitsemine teadmispõhises ühiskonnas	37
3.2. eContent+	39
3.3. eTEN	42
3.4. COST - Euroopa teadus- ja tehnikaalane koostöövõrk	45
4. Keskkonnaprogrammid	47
4.1. Life-Keskkond	47
IV. Euroopa Liidu struktuurifondid	49
1. Struktuurifondidest üldiselt	49
1.1. Meede 2.4. - Turismi arendamine	54
1.2. Meede 3.3. - Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas	57
1.3. Meede 3.5. - Külade taastamine ja arendamine	59
1.4. Meede 4.6. - Kohalik sotsiaalmajanduslik areng	61
1.5. Interreg III	64
1.6. Equal	68
V. Kasulikku infot	71
1. Projektide kirjutamine	71
2. Koostööpartnerite leidmine	71
3. Lühendite seletus	72

I Sissejuhatus

Kogumik "Kultuuriprojektide rahastamine Euroopa Liidus" sisaldab käepärast ja vajalikku infot kultuuriprojektide rahastamisvõimaluste kohta Euroopa Liidu (EL) programmidest. Nende kaante vahele on koondatud erinevaid Euroopa Liidu programme ja rahastamisallikaid, millest enamus pole küll otseselt kultuuri toetamiseks loodud, kuid pealehakkamise ja oskusliku lähenemise korral on neis võimalus kaasa lüüa ka kunsti- ja kultuuriorganisatsioonidel.

Kui Euroopa Liidu kogueelarvest on põllumajandusele mõeldud ligi 45%, siis kultuuri, hariduse, spordi ja meedia jaoks on ette nähtud kõigest 1%. Seega ei jää kultuuril muud üle, kui otsida võimalusi teiste valdkondade programmides.

"Kultuuriprojektide" all mõeldakse siinkohal ettevõtmisi, mille eesmärgid ja tegevused on olulisel määral seotud kunstide, audiovisuaal- või muu kultuurivaldkonnaga ning milles osalevad valdavalt kultuuriorganisatsioonid.

Kogumik annab ülevaate kultuuri rollist ja kultuurialasest koostööst ning rahastamispehõimõtetest Euroopa Liidus. Kirjeldataud on eri programmide eesmäärke, osalemistingimusi, projektidele esitatavaid nõudeid, praktilisi projektinäiteid ning viiteid lisainfo saamiseks. Et hõlmatud on ka Eesti osalejad, saab selle kogumiku abil ettekujutuse Eesti kogemustest kultuurialases koostöös Euroopa tasandil. Samuti on iga programmi käsitletud tulevikkuvaatavalt, pidades silmas võimalikke muutusi ja arenguid. Eri programme tutvustavad tekstid on kirjutanud vastavate programmide kontaktisikud Eestis. Sellega on tagatud võimalikult adekvaatse informatsiooni edastamine oma valdkonna asjatundjatelt.

Euroopa Liit on pidevalt arenev ja muutuv kooslus, kus koostööprogrammid on aastate lõikes muutuvad, mitmed võimalused kaovad ning asenduvad uutega. Nii on ka käesoleva kogumiku sisu aastate lõikes muutuv. Et lugejale saaks pakkuda vaid asjakohast ja täpset informatsiooni, on antud teatmikku plaanis pidevalt täiendada.

Trükisest on saadaval ka elektrooniline versioon, mille leiate Eesti Kultuuri Kontaktpunkti kodulehelt: <http://ccp.einst.ee>

Eesti Kultuuri Kontaktpunkt tänab siinkohal kõiki, kes on antud kogumiku koostamisel abiks olnud.

Loodame, et leiate selle kogumiku näol igati hea abimehe Euroopa Liidu koostöö- ja rahastamisvõimalustes orienteerumisel.

Meeldivat tutvumist!

II Kultuurialane koostöö Euroopa Liidus

Kultuurivaldkond kuulub Euroopa Liidu pädevusse alates 1. novembrist 1993, mil jõustus Maastrichti leping. Selle ajani ei olnud EL tegevuseks kultuurivallas selgesõnalist lepingulist alust.

Pärast Maastrichti lepingu jõustumist on ELi tegevuse aluseks kultuurivallas Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikkel 151, mis ütleb järgmist: **"Ühendus austab liikmesriikide kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, ühenduse meetmetega toetatakse liikmesriikide vahelist kultuurialast koostööd ning nende tegevust sellistes valdkondades nagu kunsti- ja kirjanduslooming, kultuurivahetus, Euroopa rahvaste kultuuride ja ajaloo vastastikune tundmaõppimine, ühise kultuuripärandi tutvustamine ja säilitamine ning koostöö audiovisuaalsektoris."**

Euroopa Liit soodustab nimetatud valdkondade arengut, kuid välistab igasuguse liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise.

Audiovisuaalsektori arengu toetamiseks loodi **Media** programm. Ülejäänud kultuurivaldkondade jaoks (kujutav kunst, etenduskunstid, kultuuripärand, kirjandus ja tõlkimine) on loodud eraldi raamprogramm **Kultuur 2000**, mis vältab aastatel 2000-2006 ning mille tutvustajaks Eestis on Kultuuriministeriumis asuv Eesti Kultuuri Kontaktpunkt. **Kultuur 2000** programmile eelnesid erinevaid kultuurivaldkondi toetavad programmid Kaleidoscope, Raphael ja Ariane. Kultuur 2000 programmi eesmärgiks on Euroopa eri riikide ja kultuuride kokkuviiimine, et läbi kultuuri toetada üle-euroopalist kogemuste, teadmiste ja kontaktide vahetamist.

Kui Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikkel 151 lõi aluse kultuurialase tegevuse toetamiseks, siis artikkel 87 3d **sätetab kultuuri osa Euroopa kaubanduskontekstis**, mis lubab anda riigiabi ettevõtjatele, toetamaks kultuuri edenemist ja kultuuripärandi säilitamist.

ELi eesmärk ei ole üle võtta liikmesriikide rolli kultuuripoliitika väljatöötamisel ja ellurakendamisel. Põhiliseks arusaamaks ja tegutsemise aluseks on äratundmine, et kultuurikoostöö on Euroopa integratsiooni üheks võimaluseks. Kultuurialases koostöös nähakse vahendit, mis aitaks Euroopas elavaid inimesi üksteisele lähemale tuua ja parandaks üksteisemõistmist. See võimaldaks lõppkokkuvõttes ELil toimida ka inimeste tasandil.

Kultuur kui valdkond on otseselt seotud teiste elualadega. Selleks, et edendada kultuuride mitmekesisust, arvestatakse kultuuriaspektiga ka teistes ühenduse tegutsemisvaldkondades, nagu näiteks sotsiaal-, majandus- ja regionaalpoliitikas. Nõnda peaks tänu ühenduse tegevusele paranema kultuurisektoris töötavate inimeste majanduslik ja sotsiaalne seisund ja arenema kultuuritööstus, mis on otseselt seotud ühtse turu toimimisega. Olulisteks teemadeks on kultuuritoodete ja -kaupadega seotud riiklikud toetused ja maksustamine, intellektuaalomandiga seonduv, kultuuri- ja audiovisuaaltööstuse edendamine ning kutse- ja täiendõpe kultuurisektoris.

Seega võivad kultuuriorganisatsioonid samahästi osaleda Euroopa Liidu haridusprogrammide **Socrates, Leonardo da Vinci ja Euroopa Noored** raames, samuti **Teadus- ja Arendustegevuse VI Raamprogramm**is. Omaette teemaks on struktuurifondid, mis suurendab kultuuri võimalusi eelkõige investeringute vallas.

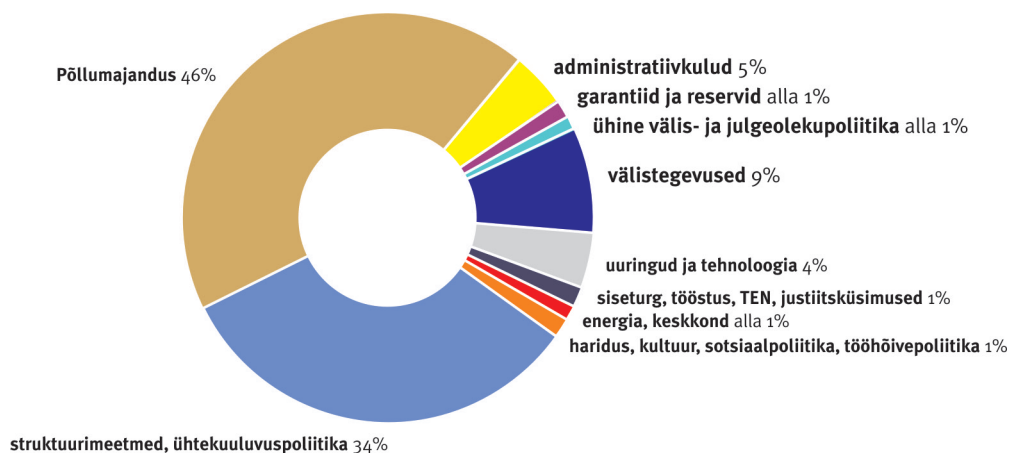
Täpsema ülevaate ELi tegevuse kohta kultuurivallas ning vastavatest ELi õigusaktidest saab aadressilt: http://europa.eu.int/comm/culture/index_en.htm

Rahastamine: võimalused kultuurisektorile

ELi rahastamise vormid jagunevad laias laastus kahte rühma:

- 1) Rahvusvahelised fondid ja koostööprogrammid: üle-euroopalised; vajalikud partnerid; otsustamine tsentraalne; väiksema ja keskmise suurusega toetused; võimalus eri tüüpi projektidel.
- 2) Struktuurifondid: piirkondlikud; rahvusvahelised partnerid ei ole vajalikud; otsustamine kohapeal; suured toetused; põhirõhk investeringutel objektidesse ja inimestesse.

Euroopa Liidu eelarve jaotus

Nagu diagrammist näha, on kultuuri- ja haridusvaldkonna osa Euroopa Liidu eelarves võrreldes teiste valdkondadega suhteliselt väike.

Seega tuleb kasutada võimalikult palju teiste valdkondade võimalusi, mida toetab ka Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikkel 151 lõige 4:

"Teiste sätete puhul võtab Euroopa Ühendus arvesse erinevaid kultuuriaspekte."

Teiste sätete all on siinkohal mõeldud teiste valdkondade koostööprogramme ja finantseerimisallikaid, kuhu on vaba juurdepääs ka kultuuriprojektidel, tingimusel, et tegemist on projektiga, mis vastab esitatud nõudmistele. Nendest võimalustest käesolev kogumik räägibki.

Eesti kogemus

Eesti, nagu ka teised uued ELi liikmesmaad, on juba alates 1998. aastast osalenud ELi kultuurivaldkonna koostööprogrammides Raphael, Kaleidoscope ja Ariane, alates 2001. aastast aga eelnevaid programme ühendavas raamprogrammis Kultuur 2000. Alates 2002. aastast tegutseb Kultuuriministeriumis ametlikult Eesti Kultuuri Kontaktpunkt, mille ülesandeks on tutvustada programmi Kultuur 2000 Eestis ning nõustada ja abistada projektitegijaid.

Senikogetu näitab, et huvi ELi rahastamisvõimaluste vastu kasvab, nagu ka teadlikkus nendest. Suurenenud on projektides osalevate organisatsioonide arv. **Kultuur 2000** programmi raames on toetust saanud ligi 40 eestlaste osalusega koostööprojekti. Eesti osalejatest olgu nimetatud MTÜ David Oistrahhi Festival, Tartu Linnavalitsus, Euroülikool, Hiiumaa Muuseum, 2. Tants, Von Krahli Teater, Kirjastus Eesti Raamat jt. Rahaliselt on meie kultuuriorganisatsioonid saanud toetust ca 20 miljonit krooni. **Media Plus** programmist on aga toetust saanud mitmed kodumaised linatõesed - "Sigade revolutsioon", "Täna öösel me ei maga" jt., kogusummas ligi 9 miljonit krooni. Samuti on Eesti kultuuriorganisatsioonidel kogemusi ELi haridus- ja raamprogrammides. Edukas osalemine Euroopa Ühenduse programmides on toonud kaasa rahvusvahelised üritused ja kultuurisündmused, mille korraldamine sellises ulatuses ilma ELi toetuseta võimalik ei oleks.

ELi täieõigusliku liikmesriigina on meile avanemas struktuurifondid, mis loovad aluse suuremahulisteks investeeringuteks ning mille abil saab loodetavasti korda nii mõnigi mõis, kirik ja kool. Siinkohal peame oskuslikult ära kasutama oma kogemusi eelstruktuurifondidega - **PHARE**, **SAPARD** ja **ISPA**, ning õppima teiste riikide kogemustest.

Kõik ei ole aga rahas mõõdetav: rahvusvahelisest koostööst, mis on saanud võimalikuks ELi programmide toel, on kasvanud välja uued kontaktid, koostöövõimalused, ideed ja kogemused, mis on väärtus omaette. Mitmete Eesti kunstnike, kunstitudengite ja organisatsioonide kogemus tõestab, et võimalusi on mitmeid - tuleb vaid olla hakkaja ja neid oskuslikult ära kasutada.

III. Üle-euroopalised koostööprogrammid

1. Kultuuri- ja audiovisuaalvaldkond

1.1. Kultuur 2000

Programmi tutvustus

Kultuur 2000 on ainus Euroopa Ühenduse programm, mis on täielikult suunatud kultuurivaldkonna toetamisele. Programmi üldiseks eesmärgiks on **toetada üleeuroopalist kultuurialast koostööd, kultuurilist mitmekesisust ja loometegevust, ning kaitsta ühist kultuuripärandit.**

Kultuur 2000 on loodud aastateks 2000 - 2006 kogueelarvega ligikaudu 235 miljonit eurot. Programmi raames toetatakse koostööprojekte kõikides kunsti- ja kultuurivaldkondades, v.a. filmikunst:

Kujutavad kunstid: maalikunst, skulptuur, videokunst, meediakunst, fotograafia, disain, tekstiilikunst, arhitektuur, tarbekunst, käsitöö jms.

Etenduskunstid: teater, tants, muusika, ooper, tänavateater, tsirkus.

Kultuuripärand: kinnispärand, vallaspärand, vaimne pärand, ajaloolised arhiivid ja raamatukogud, arheoloogiline pärand, veelune pärand, kultuuripaigad ja -maastikud.

Kirjandus ja tõlkimine: raamatud, lugemine ja tõlkimine.

Programmis osaleb kokku 30 riiki: kõik ELi liikmesriigid (25), Euroopa Majandusühenduse maad (Norra, Island, Liechtenstein) ja ELi kandidaatriigid (Bulgaaria, Rumeenia).

Eesti osaleb programmis alates 2001. aastast ning aastatel 2001-2004 on Eesti kultuuriorganisatsioonid osalenud ligi 40-s koostööprojektis, mis rahaliselt on Eestisse toonud ühtekokku ca 20 miljonit krooni. Lisaks mõõdetavale rahalisele panusele on tänu programmile suurenenud rahvusvahelise koostöö kogemus ja loodud uusi erialaseid kontakte.

Projektidele esitatavad nõuded

Programmi raames toetatakse **rahvusvahelisi koostööprojekte** eri riikide organisatsioonide vahel. Ainult Eestis toimivatele ettevõtmistele ning üksikisikute poolt esitatud projektidele toetusi ei anta. Projekte võivad esitada avaliku, era- ja kolmanda sektori organisatsioonid, mille põhitegevus puudutab kultuurivaldkonda. Projektid peavad olema eksperimentaalsed, innovaatilised ning pakkuma uut lisaväärtust. Toetust antakse vaid **sisulisteks ettevõtmisteks ja mitte investeeringuteks**. Oluline on kunstnike, kultuuritöötajate ning kunstitööde vaba liikumine.

Projektid peavad vastama vähemalt ühele järgnevatest nõuetest:

- a) suunatus kodanikele;
- b) uute tehnoloogiate kasutamine loomeprotsessis;
- c) traditsioon ja innovatsioon, sidudes mineviku tulevikuga.

Programmi raames antakse toetust **eri tüüpi projektidele**:

a) üheaastased projektid:

Kestavad maksimaalselt 12 kuud (1 aasta) ning selles peavad osalema koostööpartnerid vähemalt **kolmelt** programmiga liitunud maalt. Euroopa Ühenduse toetus moodustab kuni **50%** projekti üldeelarvest ning on enamikul juhtudel vahemikus **50 000 - 150 000** eurot (ca 780 tuhat kuni 2,34 miljonit krooni). Iga koostööpartneri omanus peab olema vähemalt 5% projekti kogumaksumusest.

b) mitmeaastased projektid:

Kestavad 24 - 36 kuud (2-3 aastat) ning nendes peavad osalema koostööpartnerid vähemalt **viielt** programmiga liitunud maalt. Programmi toetus on maksimaalselt **60%** projekti üldeelarvest ning ei ületa 300 000 eurot aastas (ca 4,7 miljonit krooni). Iga koostööpartneri omanus peab olema vähemalt **5%** projekti üldeelarvest.

c) tõlkeprojektid:

Toetust antakse ilukirjanduslike ning humanitaarteadusi käsitlevate teoste tõlkimiseks, mis on kirjutatud pärast 1950. aastat Euroopa autorite poolt. **Tõlkeprojektid ei nõua rahvusvahelist koostööd**. Projektid kestavad maksimaalselt 12 kuud. Euroopa Ühenduse toetus katab **tõlkijate honorarid**, on maksimaalselt **60%** projekti üldeelarvest ning ei ületa 50 000 eurot (ca 780 tuhat krooni).

d) projektid kolmandates riikides, mis ei osale programmis "Kultuur 2000":

kestavad maksimaalselt 12 kuud ning nendes peavad osalema organisatsioonid vähemalt **kolmelt** programmiga liitunud maalt ning lisaks **üks** organisatsioon kolmandast riigist. Tegevus peab toimuma programmis mitteosalevas kolmandas riigis. Programmi toetus ei ületa **50%** projekti üldeelarvest ning on enamikul juhtudel 50 000 - 150 000 eurot (ca 780 tuhat kuni 2,34 miljonit krooni).

e) erilised kultuurisündmused:

Lisaks iga-aastasele taotlusvoorule toetatakse programmi raames ka erilisi kultuurisündmusi. Näiteks toetati 2003. aastal projekte Peterburi 300. aastapäevapidustuste raames ning 2004. aastal projekte, mis tähistasid Euroopa Liidu laienemist.

Lisaks toetatakse programmi abil spetsiaalseid ettevõtmisi Euroopa kultuuripärandi valdkonnas, antakse välja Euroopa kultuuripärandi auhindu ning toetatakse Euroopa kultuuripealinnade raames toimuvaid üritusi.

Kord aastas kuulutatakse välja projektide esitamise voor, kus tuleb lähtuda vastava aasta taotlusvooru ametlikust tekstist ning kasutada kehtivat taotlusvormi. Taotlused tuleb saata otse Euroopa Komisjonile, Eestis projekte eelnevalt ei hinnata. Viimastel aastatel on projektide esitamise tähtaeg olnud sügisel. Täpsem informatsioon on Eesti Kultuuri Kontaktpunkti kodulehel <http://ccp.einst.ee>

Projektides on võimalik osaleda:

- **projektijuhina** (nõutav rahaline osalus vähemalt 5% projekti üldeelarvest);
- **koostööpartnerina** (nõutav rahaline osalus vähemalt 5% projekti üldeelarvest);
- **partnerina** (rahalist osalust ei nõuta).

Oma ettevõtmisele on võimalik leida (koostöö)partnereid järgmise andmebaasi kaudu:
<http://agora.mcu.es/pcc/index.htm>

Projektinäited

Üheaastased projektid

- **Transforming a local festival into international - how to produce a professional image building city festival:**

Tegemist on Euroopa riikide kunsti- ja kultuurfestivalide ühendava üritustesarjaga, mille eesmärgiks on festivalijuhtide koolitamine, et anda neile suurürituste korraldamise oskusi ning muuta seeläbi kohalikud festivalid rahvusvahelisteks kultuurisündmusteks. Projektis teevad kaasa festivalid Tartust, Turust, Ferrarast, Uppsalast ja Peterburist. Euroopa Ühendus toetas ettevõtmist ca **1 miljoni krooniga**. Projektijuhiks on **Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakond**.

- **Tradition and technology: a Comparative Overview of Daily Life and Social Structures in Europe on the 19th and 20th Century:**

2001 aastal aset leidnud seitsme Euroopa riigi muuseumide ühendav projekt, mida koordineeris vabaõhumuuseum Kreetalt ning kus koostööpartnerina osales **Hiiumaa Muuseum**. Kaasa tegid veel muuseumid Austriast, Rootsist, Saksamaalt, Ungarist ja Hispaaniast.

Projekti eesmärgiks oli uurida, kuidas tehnoloogia areng on mõjutanud käsitöölise elu-olu viimaste sajandite jooksul. Hiiumaa kui kunagine kalevivabriku piirkond keskendus tekstiilitöölise elu ja töötegemise kajastamisele. Kreeklased valisid veskimehe, Austria pottsepa ja Rootsi kiviraiduri elu kujutamise. Projekti raames toimus 2001. aasta sügisel Kreetal rahvusvaheline konverents teemal **Tehnoloogia ja traditsioon**. Lisaks anti õppematerjalina välja CD-ROM.

- **Lux Europae**

Euroopa valguskunsti näitus, mis toimus Kopenhaagenis 2002. a. detsembris seoses Taani eesistumisega Euroopa Liidus. Näitus hõlmas 19 Euroopa riigi kunstnike valgusinstallatsioone, mida eksponeeriti Kopenhaageni kesklinna avalikes kohtades, eesmärgiga tutvustada valguskunsti laiemale publikule. Projekti käigus tehti ka põhjalik uurimus Euroopa kaasaegselt valguskunstist. Eestvedajaks oli Det Danske Kulturinstitut, koostööpartnerina osales **Eesti Kunstnike Liit**, mida esindas kunstnik **Anu Juurak**.

- **Baltic Circle Stage #2**

Läänemere regiooni vabateatritruppide võrgustiku ja kultuurivahetuse arendamise projekti raames leidis 2003. a. novembris Helsingis aset rahvusvaheline teatrifestival **Baltic Circle Stage #2**. Eestist osales festivalil **Von Krahli teater** etendustega "Luikede järv", lavastajateks Sasha Pepeljajev ja Peeter Jalakas, ning "Taksojuhid" Ingomar Vihmari lavastuses. Baltic Circle projekti juht on Q-Teatteri Soomest.

- **Eurozine - an alliance between old and new media**

Euroopa eri kultuuriajakirjade koostööprojekt, mille käigus luuakse üle-euroopaline **elektroniline kultuuriajakiri** ning spetsiaalne **Euroopa kultuuriajakirju ühendav internetiportaal**. Loodava portaali abil tehakse arvukad Euroopa autorite kirjutised kõigile huvilistele kättesaadavaks. Omaette teemadena käsitleti projekti käigus uusi kirjastamis- ja levitamismõimalusi, tehnoloogilisi lahendusi ning autoriõigusega seotud küsimusi. Projekti raames toimus ka 17. Euroopa kultuuriajakirjade kokkusaamine

2004. aasta maikuu Tallinnas. Projektijuht on Austria ajakiri Eurozine, eestipoolne koostööpartneriks ajakiri **Vikerkaar**.

- **Industrial Heritage Routes**

Saksamaa organisatsiooni Textile Forum Service poolt juhitud projektist võttis **partnerina** osa **Tarbekunstimuseum**. Tegemist oli digitaalse projektiga, mille käigus kaardistati tekstiilikunsti keskused erinevates Euroopa riikides. Kogutud info põhjal loodi koduleht ja virtuaalne tutvumistuur ajaloolistesse Euroopa tekstiilikunsti keskustesse. Eestist kirjeldati **Tarbekunstimuseumi, Eesti Kunstiakadeemiat, Tartu Kõrgemat Kunstikooli, Eesti Rahva Muuseumi** ja **Narva Kreenholmi**. Koostööpartneritena osalesid veel muuseumid Itaaliast ja Saksamaalt.

Mitmeaastased projektid

- **Baltic Region - Conflicts and Co-operation. Road from the Past to the Future**

Tegemist on Läänemere maade ülikoolide ühendava koostööprojektiga, mille eesmärgiks on vastastikune kultuuri ja ajaloo tutvustamine. Projekti vedajaks on **Euroülikool** ning üheks koostööpartneriks **Kirjastus Ilo**. Projekti käigus koostatakse Läänemere maade ajalugu ja konflikte käsitlev mitmekeelne leksikon 13. sajandist tänapäevani. Eraldi eesmärk on Läänemere piirkonna ajaloo tutvustamine Venemaal, kus selle objektiivne käsitus puudub. Leksikon on mõeldud eelkõige noortele ning suunatud koolidele ja ülikoolidele, kuid pakub huvitavat lugemist ka laiemale publikule. Kogu ettevõtmise maksumus on ligi **15 miljonit** krooni, millest Kultuur 2000 toel saadakse ca **9 miljonit**.

Tõlkeprojektid

- **Kirjastuse Eesti Raamat tõlkeprojekt**

Programmi toel tõlgitakse eesti keelde järgmised teosed:

- Moggach, D.: "Close Relations"
- Ransmayr, C.: "Schrecken des Eises und der Finsternis"
- Jung, C. G.: "Erinnerungen/Träume/Gedanken"
- Troyat, H.: "Tchekhov".

Programmi toel kaetakse tõlkijate honorarid ligi **300 000 krooni** ulatuses, kirjastamiskulud jäävad kirjastuse enda kanda.

Erilised kultuurisündmused

- **Da Capo Al St. Petersburg** - Peterburi 300. aastapäevapidustuste raames

MTÜ David Oistrakhi Festivali poolt juhitud projekt keskendus Läänemere maade heliloojate loomingu tutvustamisele, sh Eesti heliloojate loomingu esitamisele 19. sajandist kuni tänapäevani, kelle hariduslikud juured on St. Peterburi koolkonnas. Eesti heliloojatest tulid esitusele Rudolf Tobiase, Galina Grigorjeva, Arvo Pärdi ja Kuldar Singi teosed. Lisaks mängiti veel Läti, Leedu ja

*Soome heliloojate ning Beethoveni, Debussy, Vivaldi ja Penderecki loomingut. Eraldi eesmärgiks oli Euroopa muusikute toomine St. Peterburgi, et arendada koostööd ja luua kontakte Euroopa ja Venemaa muusikute vahel. Projektis osales ka dirigent Neeme Järvi. Euroopa Ühendus toetas projekti u. **1,5 miljoni krooniga**. Koostööpartneriteks olid Latvian National Academic Chorus Lätist, Ostrobithnian Chamber Orchestra Soomest ja Festival Pablo Casals Prantsusmaalt.*

Programmi raames toetust saanud projektidest on võimalik lugeda Euroopa Komisjoni interneti aadressidel:

http://www.europa.eu.int/comm/culture/eac/culture2000/project_annuel/projects1_en.html

http://www.europa.eu.int/comm/culture/eac/culture2000/pluriannuel/projects2_en.html

Kultuur 2000 tulevik

Kuna **Kultuur 2000** kestab aastani 2006, käib juba mõnda aega järgmise kultuuriprogrammi ettevalmistamine, mis saaks Kultuur 2000 järglaseks aastast 2007. 2003. a. suvel korraldas Euroopa Komisjon ka avaliku debati, kus iga Euroopa kodanik võis esitada oma visiooni tulevase kultuuriprogrammi olemusest. Euroopa haridus- ja kultuuriasjade voliniku Viviane Redingi sõnul põhineb kavandatav programm kolmel prioriteedil: kunstnike ja kultuuritöötajate vaba liikumine, kunstitööde vaba liikumine ning kultuuridevaheline dialoog.

Lisainfo:

Euroopa Komisjoni kultuurivaldkonna ametlik kodulehekülg:

http://europa.eu.int/comm/culture/eac/index_en.html

Euroopa Komisjoni Hariduse- ja Kultuuri Peadirektoraadi kultuuripoliitika osakonna infoliin:

(+32-2) 296 65 99

Kultuur 2000 programmi elektrooniline ajaleht:

http://europa.eu.int/comm/culture/eac/sources_info/newsletters/newsletter_en.html

Kontakt:

EESTI KULTUURI KONTAKTPUNKT

Karel Zova

Eesti Instituut

Suur-Karja 14

10140 Tallinn

Telefon: 6314 355

Faks: 6314 356

E-post: ccp@einst.ee

Koduleht: <http://ccp.einst.ee>

1.2. Media Plus & Media Training

Programmi tutvustus

MEDIA on Euroopa Ühenduse programm, mis on loodud **Euroopa filmi-, televisiooni- ja uue meedia tööstuste konkurentsivõime tõstmiseks ning Euroopa audiovisuaalse toodangu rahvusvahelise levi hõlbustamiseks.**

Programmi kaks alanimetust **MEDIA Plus** ja **MEDIA Training** teevad vahet, kas toetatakse **filmitööstust (MEDIA Plus)** või **filmialast haridust (MEDIA Training)**, sellepärast peaks õigupoolest rääkima MEDIA programmidest. Alates 2007. aastast on kavas need kaks programmi ühendada.

Programm loodi ajavahemikuks 2001-2006 eelarvega 513 miljonit eurot. Eelarve jaguneb järgmiselt:

- 51 % (260,6 miljonit eurot) levile;
- 17,7% (90,8 miljonit eurot) arendussektorile;
- 11,5% (59,4 miljonit) koolitusele;
- 7,5% (38,6 miljonit) audiovisuaalse toodangu reklaamile;
- 4,4% (22,7 miljonit) pilootprojektidele;
- 7,9% (40,8 miljonit) horisontaalseteks kuludeks.

Programmidele, mille eesmärgiks on sisuliselt Euroopa audiovisuaalvaldkonna säilitamine ja **arendamine vastukaaluks USA filmitööstuse pealetungile**, pandi alus vastava pilootprojektiga 80ndate aastate lõpus. Edasi on programm toimunud regulaarselt 5-aastaste perioodide kaupa, nimetuste all MEDIA I (1991-1995) ning MEDIA II (1996 - 2000). Aastail 2001-2006 töötab programm nimede MEDIA Plus ja MEDIA Training all. Tervelt 90% Euroopa filmidest, mida levitatakse väljaspool nende tootjamaid, saavad MEDIA programmidele toetust.

MEDIA programmidega on **ühinenud**: Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Island, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Liechtenstein, Luksemburg, Läti, Malta, Norra, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Soome, Suurbritannia, Taani ja Ungari.

Osalemistingimused

Programmis osalemise tingimused sõltuvad taotlusvoorude iseloomust ning võivad muutuda, üldiselt aga saavad taotlusi esitada MEDIA programmiga liitunud maadest pärit organisatsioonid. Erasisikud programmile taotlusi esitada ei saa.

Taotluste esitamiseks kuulutatakse välja tähtajad vastavalt toetuste eri liikidele. Taotlus tuleb esitada otse MEDIA programmile Brüsselis, vastavad aadressid leiab taotlusvormidest.

Allpool on kirjeldatud enamlevinud **TAOTLUSLIIKE**:

- **arendustoetus:**

Osaleda saavad rahvusvahelistele turgudele suunatud mängufilme, autoridokumentalistikat ja animafilme tootvad Euroopa ettevõtted. Teostele on kehtestatud miinimumkestuse nõuded, samuti peab taotlejal olema ette näidata kogemus eelnevate teoste tootmises ning levitamises. Projekti edu eelduseks on mõne koduriigi vastava institutsiooni toetuse olemasolu, mis on omamoodi kodumaiseks garantiiks ja näitab rahvuslikku huvi antud projekt ellu viia.

- **levitoetus:**

Selles toetusliigis on erinevaid taotlusvoore sõltuvalt sellest, kas toetatakse filmide kinolevitajaid, video/DVD-levitajaid, rahvusvahelisi müügiagente või teleprojektide tootjaid nende toodangu levi eest eri telekanalitel.

- **filmide valikuline kinolevitoetus:**

Osaleda saavad kinofilmide levitajafirmad, taotlemaks uuemate mittekodumaiste Euroopa filmide levi- ja reklaamikulude osalist hüvitamist. Toetuse saamise peamiseks tingimuseks on koostöö vähemalt viie, soovitatavalt eri keelepiirkondadest pärit Euroopa levitaja vahel.

- **filmide automaatne kinolevitoetus:**

Osaleda saavad kinofilmide levitajad, kellel on vastava aasta jooksul oma territooriumil levis vähemalt üks mittekodumaine Euroopa film, mille piletitulu ületab teatud alampiiri (Eestis 1000 eurot). Toetust saab vaid juhul, kui see reinvesteeritakse projektide alusel kas järgmiste uuemate mittekodumaiste Euroopa filmide kaastootmisse, miinimumgarantiide tasumisse või reklaami- ja levikuludesse.

- **video/DVD automaatne levitoetus:**

Osaleda saavad videolevitajad (*off-line publishers*), kes vastaval aastal on levitanud oma territooriumil mittekodumaiseid euroopa filme nii DVD-del kui VHS-idel ning kelle käive nende filmide levitamisel ületab teatud miinimumsumma (Eestis 7500 eurot).

- **telelevitoetus:**

Osaleda saavad Euroopa sõltumatud tootjafirmad, kelle projektid kaasavad vähemalt kahte eri MEDIA Plus liikmesmaades asuvat ning eri keeltes tegutsevat ringhäälinguorganisatsiooni. Projekt võib olla mängu-, autoridokumentalistika- või animafilmi teleprogramm, üksiklavastus või filmisari. Soositud on lastele ja noortele suunatud programmid, samuti tööd, mis aitavad kaasa Euroopa kultuuripärandi väärtustamisele ning keelte ja kultuuride tutvustamisele.

- **toetus rahvusvahelistele müügiagentidele:**

Osaleda saavad rahvusvahelised müügiagendid, kelle kataloogis on vähemalt kümne eri MEDIA programmiga liitunud maa uuemat filmi. Toetus reinvesteeritakse uute filmide miinimumgarantiide ostu- või levitamise/reklaamikuludesse.

- **kinovõrkude toetus:**

See taotlusvoor on mõeldud valdavalt Euroopa filme näitavate kinosaalide võrgustikele. Siiani on sellele taotlusvoorule taotlusi esitanud ja toetust saanud vaid üks organisatsioon, kes haldab suurimat Euroopa filme näitavat kinosaalide võrgustikku - *Europa Cinemas*.

- **festivalide toetus:**
Osaleda saavad originaalseid filmi- ja audiovisuaalprogramme esitlevad Euroopa festivalid. Euroopa filmi osakaal programmis peab olema suurem kui 70% ning tulema vähemalt kuuest MEDIA programmiga ühinenud maast, samuti peab toimuma koostöö erinevate Euroopa filmifestivalide vahel.
- **filmpromotsioon:**
Toetatakse organisatsioone, kes pakuvad audiovisuaalvaldkonna professionaalidele soodsamaid osalemistingimusi Euroopa filmiturgudel ja -festivalidel; kaastootmis- ja finantseerimisalaseid üritusi; laiale publikule suunatud Euroopa audiovisuaaltooteid reklaamivate ürituste korraldamist.
- **pilootprojektid:**
Osaleda saavad MEDIA programmiga liitunud maade audiovisuaalalal tegutsevad ettevõtted ja organisatsioonid. Projekti eesmärgiks peab olema Euroopa audiovisuaalteoste (mängufilm, autori-dokumentalistika, animafilm, multimeedia, alternatiivsed programmid) üle-euroopalise levi edendamine. Projekt peab hõlmama vähemalt nelja programmis osalevat maad.
- **audiovisuaal:**
Selle taotlusliigi eesmärgiks on lihtsustada keskmise ja väikese suurusega ettevõtete juurdepääsu sektorivälisele rahastamisele, pakkudes neile filmitootmiseks võetavate pangalaenude intresside ning kindlustuspreemiade osalist hüvitamist.
- **koolitus:**
Osaleda saavad filmi- ja televisioonikoolid, ülikoolid, koolitusasutused, tootmis- või levifirmad jm. organisatsioonid, kes pakuvad jätkukoolitust audiovisuaaltööstuse uute tehnoloogiate (eriti digitaaltehnoogia), majanduse, rahanduse ja ärijuhtimise ning stsenaariumikirjutamise vallas.

Projektinäited

Arendustoetus

Arendustoetusi on Eestisse tulnud üsna palju. Kaheksa firma poolt esitatud üheksast taotlusest on rahuldatud seitse, kaks saavad vastuse suvel 2004.

Esimene arendustoetuse saaja oli 2002. aastal OÜ Nukufilm, kes esitas taotluse nukuseriaali "Mirjam" arenduseks. Toetust saadi 20 000 eurot, mis moodustab 25% projekti maksumusest ning mille abil töötati välja nukuseriaali dekoratsioon ja nukkude kujunduspõhimõtted, stsenaarium, piltstsenaarium ja traileri. Tänapäevaks on käsil seriaali tootmine.

Levitoetus

Levitoetust on hetkel saanud kolm eesti filmilevifirmat seitsme Euroopa filmi linastuskulude osaliseks katmiseks. Näiteks OÜ-le Estinifilm eraldati ca 5000 eurot (u. 33% projekti maksumusest) filmi "Good-bye, Lenin!" levikulude katmiseks. Levikulude hulka loetakse filmikoopiade valmistamine, dialoogide tõlkimine ja subtiitrite valmistamine, reklaamitriilerite ja -plakatite valmistamine, reklaam teles ja ajalehtedes ning pressilinastused.

Telelevitoetus

Selle taotlusliigi alt on saanud toetust kahe Eesti filmitootja kolm projekti. Näiteks Acuba Filmi toodetud Eesti-Läti ühisprojektile "Buss" eraldati 30 000 eurot filmi heli kokkukirjutamiseks, reklaamikampaaniaks, trükisteks jms. Toetussumma moodustab filmi tootmiseelarvest ligikaudu 20%.

Programmi tulevik

Käesolev programm kestab senistel alustel 2006. aasta lõpuni ning juba on väljatöötamisel uus, **MEDIA 2007** nimeline programm aastateks 2007-2013. Esialgsete ideede kohaselt sulanduvad selles kokku haridus- ja tööstuspool. Ka **MEDIA 2007** saab toetama filmitootmisele eelnevat ning järgnevat tegevust ehk siis arendust, koolitust ja levi. Suuremat rõhku pannakse aga digitaal tehnoloogia ja turu arengutega arvestamisele. Kuna Euroopa audiovisuaaltööstuses tegutsevad organisatsioonid on põhiliselt väikese ja keskmise suurusega ettevõtted, tahab MEDIA 2007 luua neile sobivad arengutingimused, mis soodustaksid filmitootmist ning mittekodumaiste filmide levi.

Kontakt:

MEDIA programmide kontaktpunkt Eestis:

MEDIA Desk Eesti

Marge Liiske

Eesti Filmi Sihtasutus

Vana-Viru 3

10111 Tallinn

tel: +372 627 60 65

e-post: marge@efsa.ee

koduleht: <http://www.mediadesk.efsa.ee>

Programmi kontaktandmed Brüsselis:

MEDIA - Programme/ European Commission

Directorate-General for Education and Culture

(office: B100 04/22)

B-1049 Brussels

tel: +32 2 295 84 06

e-post: eac-media@cec.eu.int

http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/index_en.html

1.3. Euroopa tasemel tegutsevate kultuuriorganisatsioonide toetusprogramm

Euroopas on mitmeid kultuuriorganisatsioone ja võrgustikke, mille tegevus ei piirdu pelgalt ühe riigiga, vaid on laiem ja haarab kas mitut riiki või siis kõiki Euroopa maid. Heaks näiteks on mittetulundusühing Vähemlevinud Keelte Euroopa Büroo (EBLUL / *European Bureau for Lesser Used Languages*), mille liikmeteks on Euroopa riikides tegutsevad rahvuslikud komiteed. Büroo ülesandeks on esindada regionaal- või vähemlevinud keeli kõnelevaid kogukondi Euroopas ning koguda ja jagada vastavasisulist infot. Ka teiste sarnaste organisatsioonide tegevus lähtub üldistest huvidest, nende tegevus on üle-euroopalise tähtsusega ning see on ka põhjus, miks nende rahaline toetamine ei peaks langema ainult selle riigi õlgadele, kus asub organisatsiooni peakorter.

Kõnealune toetusprogramm ongi mõeldud **tagama Euroopa kultuuriorganisatsioonide normaalse toimimise**. Ühendusepoolset toetust võib kasutada nii organisatsiooni põhitegevustega seotud kulude katteks kui ka konkreetseteks projektideks. Mõlemal puhul on oluline, et toetatavad tegevused langeksid kokku ELi eesmärkidega kultuurivallas.

Programm loodi perioodiks **2004-2006** kogueelarvega **19 miljonit eurot**.

Programm on suhteliselt ainulaadne seetõttu, et kui üldjuhul on ELi programmidest toetuse taotlemine projektipõhine, siis antud programm annab tegevustoetust. Toetust saavad taotleda 3. sektori organisatsioonid, mis on tegutsenud vähemalt 2 aastat ning mille põhitegevus on seotud kultuuriga.

Toetused jagunevad kolme rühma:

1. EBLUL (*European Bureau for Lesser Used Languages*) ja Mercatori võrgustiku keskused - Euroopa Ühenduse poolne toetus ei või ületada 80% organisatsiooni aastaeelarvest.
2. Üle-euroopalised kultuuriorganisatsioonid, võrgustikud, katusorganisatsioonid - toetus peaks tagama organisatsiooni normaalse toimimise. Sellest võib katta personalikulud, üürid, halduskulud, tehnika, bürootarbed, kommunikatsiooni, infovahetuse, publikatsioonide ja info levitamise seotud kulud ja teised otseselt organisatsiooni tööga seotud kulutused. Euroopa Ühenduse toetus ei ületa 80% aasta eelarvest.
3. Suuremate deporteerimiste, tsiviilisikute vastu toimepandud massirepressioonide ja -mõrvadega seotud kohtade, endistesse vangilaagritesse rajatud memoriaalide ja arhiivide kaitse ja säilimine - toetusi jagatakse avatud taotlusvooru tulemuste alusel, toetus katab kuni 75% projekti maksumusest.

2. kategooriasse kuuluvatele organisatsioonidele kehtestati üleminekuaastad. See tähendab, et 2004. ja 2005. aastal saavad jätkuvalt toetust seni toetusesaajate nimekirja kuulunud organisatsioonid :

- *European Union Youth Orchestra,*
- *European Union Baroque Orchestra (EUBO),*
- *Philharmony of the Nations,*
- *European Choral Academy,*

- *La Fédération européenne des chœurs de l'Union,*
- *European Union Choir,*
- *Europa Cantat (European Federation of Young Choirs),*
- *European Opera Centre (Manchester),*
- *European Union Jazz Youth Orchestra ('Swinging Europe'),*
- *International Yehudi Menuhin Foundation,*
- *European Chamber Orchestra,*
- *Association Européenne des Conservatoires, Académies de Musique et Musikhochschulen (AEC),*
- *Yuste Academy Foundation,*
- *European Council of Artists (ECA),*
- *European Forum for the Arts and Heritage (EFAH),*
- *Informal European Theatre Meeting (IETM),*
- *European Theatre Convention,*
- *Union des théâtres de l'Europe,*
- *Prix Europe pour le théâtre,*
- *Prix Europa (prize given to the best television and radio programme),*
- *Europa Nostra,*
- *European Writers' Congress (EWC),*
- *European Network of Arts Organisations for Children and Young People (EU-NET ART),*
- *Fédération européenne des villages d'artistes (Euro Art),*
- *European Network of Cultural Administration Training Centres (ENCATC),*
- *European League of Institutes of the Arts (ELIA),*
- *Network of European Museums Organisations (NEMO),*
- *Momentum Europa,*
- *Pan-European Public Children's Network,*
- *Les Rencontres: Association of European Cities and Regions for Culture,*
- *Europalia,*
- *Euroballet,*
- *International Festivals and Events Association Europe,*
- *Pegasus Foundation,*
- *Hors-les-Murs,*
- *Huis Doorn (Netherlands),*
- *European Music Festival,*
- *Tuning Educational Structures in Europe,*
- *St Boniface Memorial Foundation 2004,*
- *European Community of Historic Armed Guilds*

Alates 2006.a. valitakse toetusesaajad välja vastavalt avatud taotlusvooru tulemustele.

Kontakt:

Eesti Kultuuri Kontaktpunkt

Eesti Instituut

Suur-Karja 14

10140 Tallinn

Koduleht: <http://ccp.einst.ee>

Euroopa Komisjoni koduleht:

18 http://europa.eu.int/comm/culture/eac/other_actions/support_eur_org/support_en.html

2. Haridus-, kutseharidus- ja noorteprogrammid

Euroopa Liidu haridusvaldkonna koostööprogrammid on **SOCRATES** (haridus), **Leonardo da Vinci** (kutseharidus) ja **Euroopa Noored** (noorsootöö). Programmide loomisel on lähtunud Euroopa Liidu hariduspoliitika valgest raamatust "Õpiühiskonna ehitamine". Hetkel käimasolevad koostööprogrammid on kavandatud aastateks 2000-2006.

Haridus ja kultuur ning noored on omavahel väga tihedalt põimunud valdkonnad, mistõttu on nimetatud koostööprogrammides võimalus toetust saada ka kultuuriprojektidel. Kindlasti sobivad antud programmide alla kultuuriharidust ning kunstide ja kultuurivallas kutseharidust (restaureerijad, pillimeistrid jms.) pakkuvad ja noorte poolt korraldatud ning neile suunatud projektid.

2.1. SOCRATES - EL haridusvaldkonna koostööprogramm

Programmi tutvustus

Euroopa Liidu hariduskoostööprogramm SOCRATES loodi 1995. aastal. Programmi käesolev, teine faas kestab 1. jaanuarist 2000 kuni 31. detsembrini 2006. Programmi eelarve seitsmeks aastaks on ligi 2 miljardit eurot. Eesti osaleb programmis alates 1997. aastast. Programmi koordineerimiseks Eestis on Sihtasutuse Archimedes alla loodud vastav struktuuriüksus **Socrates Eesti büroo**.

Programm **SOCRATES on avatud:**

- ELi 25-le liikmesriigile;
- Euroopa Majandusühenduse maadele (Norra, Island, Liechtenstein);
- ELi kandidaatriikidele (Rumeenia, Bulgaaria, Türgi).

Programmi **eesmärkideks on:**

- tugevdada koostööd hariduse kõigil tasanditel Euroopas ja võimaldada laia rahvusvahelist ligipääsu Euroopa haridusressurssidele;
- parandada ELi keelte, eriti vähem kasutatavate keelte oskust;
- edendada koostööd ja vaba liikumist haridusvaldkonnas ning teabevahetust;
- julgustada hariduspraktika uuendamist ning laiemat huvi pakkuvate hariduspoliitika valdkondade uurimist.

Programmi Socrates kaudu toetatakse järgmisi valdkondi ja tegevusi:

- inimeste vaba liikumine Euroopa haridusmaastikul;
- rahvusvahelisel koostööl põhinevad projektid, mille eesmärgiks on hariduse uuendamine ja hariduskvaliteedi parandamine;
- keeleoskuse parandamine ja teiste kultuuride parem mõistmine;
- info- ja sidetehnoloogia rakendamine hariduses;
- kogemuste ja teadmiste vahetust lihtsustavad koostöövõrgustikud;
- haridussüsteemide ja -poliitika vaatlus, võrdlus ja analüüs;

SOCRATES jaguneb hariduse erinevate alavaldkondadega tegelevaks **kaheksaks allprogrammiks**:

COMENIUS: kooliharidus	MINERVA: avatud ja kaugõpe ning info- ja sidetehnoloogia haridusvaldkonnas
ERASMUS: kõrgharidus	Haridussüsteemide ja poliitika VAATLUS JA UUENDUS
GRUNDTVIG: täiskasvanute haridus ja muud haridussuunad	PROGRAMMIDEVAHELINE KOOSTÖÖ
LINGUA: keeleõpe ja õpetus	Täiendavad meetmed

- **Comeniuse** allprogramm on mõeldud **koolihariduse** kvaliteedi parandamiseks ja üksteisemõistmise süvendamiseks Euroopas. Toetatakse koolide rahvusvahelist koostööd, haridustöötajate koolitamist, keeleõpet ja eri kultuuride tundmaõppimist.
- **Erasmuse** kaudu tugevdatakse Euroopa mõõdet **kõrghariduses**. Toetatakse kõrgkoolide rahvusvahelist koostööd, üliõpilaste ja õppejõudude vahetust ning parandatakse õppetöö ja selle tulemuste akadeemilise tunnustamise läbipaistvust Euroopa Liidus.
- Allprogrammiga **Grundtvig** parandatakse **täiskasvanuhariduse** ja **elukestva õppe** kättesaadavust ja kvaliteeti. Toetatakse paremate haridusvõimaluste loomist neile, kes on kooli lõpetanud ilma kvalifikatsioonita või kooli pooleli jätnud, soodustatakse alternatiivsete haridusvõimaluste, sealhulgas ka iseseisva õppe ja mitteformaalse hariduse arendamist.
- **Lingua** keskendub keeleõppe arendamisele, toetades teisi Socrates allprogramme. Toetatakse keelelist mitmekesisust Euroopas, osaletakse keeleõppe kvaliteedi ja sellele ligipääsu parandamisel ning propageeritakse elukestva õppe põhimõtteid vastavalt individuaalsetele vajadustele.
- **Minerva** on mõeldud üle-euroopalise koostöö arendamiseks **avatud ja kaugõppe ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) haridusrakenduste** alal. Programmi abil parandatakse õpetajate, õpilaste ja laiema üldsuse arusaamist avatud ja kaugõppe ning IKT mõjust ja võimalustest hariduses.
- **Haridussüsteemide ja -poliitika vaatlus ja uuendus** on allprogramm, mis aitab kaasa haridussüsteemide läbipaistvuse parandamisele ning haridusuuendustealase teabe ja kogemuste vahetusele Euroopas. Püütakse laiendada haridussüsteemide ja -poliitika võrdlevat analüüsi ja arutelu ühist huvi pakkuvate hariduspoliitiliste küsimuste üle. Selle allprogrammi kaudu toetatakse ka Euroopa hariduse infovõrku **Eurydice**, akadeemilise tunnustamise infovõrku **NARIC** ning **Arioni** õppelähetusi haridusala otsustajatele.
- **Programmidevaheline koostöö** võimaldab koostööprojekte EL haridusprogrammide Socrates, Leonardo da Vinci ja Euroopa Noored vahel
- **Täiendavate meetmete** allprogrammi kuulub valik programmi üldeesmärgi toetavaid või tulemusi võimendavaid algatusi, sealhulgas teabe levitamine, koolitus ning 3. sektori organisatsioonide tegevus.

Programmis osalemise tingimused

Programm **SOCRATES** on mõeldud eelkõige:

- õpilastele, üliõpilastele ja teistele õppijaile;
- haridusega otseselt tegelevale personalile;
- osalejamaade poolt määratud haridusasutustele;
- kohalikele, piirkondlikele ja riiklikele haridussüsteemide ja -poliitika eest vastutavatele isikutele ja asutustele.

Lisaks isikutele ja asutustele, kes on otseselt haridussektoris tegevad, võivad sobivates allprogrammides osaleda ka muud era- või avaliku sektori organisatsioonid, kelle põhitegevuseks ei pruugi olla haridus, kuid kes toetavad hariduse edendamist.

Sobivates allprogrammides võivad osaleda ka näiteks:

- kohalikud omavalitsused;
- MTÜd ja sihtasutused;
- haridusuuringute ja -analüüsiga tegelevad teaduskeskused;
- firmad ja kontsernid, ametiorganisatsioonid ja -ühingud, tööstus- ja kaubanduskojad jne.

Kogu programmi ulatuses kehtivad taotlejatele **järgmised üldtingimused**:

- Rahalist toetust saab taotleda tegevustele, millel on Euroopa mõõde ja mis põhinevad riikidevahelisel koostööl;
- Koostööprojektides peab osalema vähemalt 3 organisatsiooni kolmelt maalt.

Kultuuriprojektide võimalused programmi SOCRATES raames

*Kultuur on kaasatud **Socrates** koostööprojektidesse peaaegu alati, seda eelkõige Eesti kultuuri tutvustamise ja projekti partnerriikide kultuuride tundmaõppimise näol. Kultuuride mitmekesisuse aktsepteerimine ja soodustamine on Euroopa identiteedi üks alustalasid. Seetõttu on loomulik, et pea igas Euroopa riikide vahelises koostööprojektis on oluline roll ka kultuuritemaatikal.*

*Lisaks üldisele kultuuride mitmekesisuse edendamisele on programmi **Socrates** raames osalema oodatud eelkõige need kultuuriasutused, kes tegelevad hariduse pakkumisega laiemas mõttes: muuseumid, raamatukogud, avaliku sektori organisatsioonid jt.*

Projektinäited

Comeniuse projektid

Comeniuse koolide koostööprojektid hõlmavad peaaegu alati mõnda kultuuriteemat. Projektide tulemusteks on tihti mõni kultuurivaldkonda jääv ese või üritus, näiteks koostöös valminud eri rahvaste retseptiraamat, näidend, ühisvideo. Näiteid kultuuri edendamiseks läbi koolide koostööprojektide on mitmeid.

- **Sustainable Lifestyles:**

Projekt hõlmab kultuuripärandi ja traditsioonide, ehitiste ja keskkonna, tulevikunägemuste ja eluviiside võrdlust Eestis, Itaalias, Suurbritannias ja Rumeenias. **Eestist** osaleb projektis **Kiili Keskkool**, lisaks koolid Suurbritanniast, Itaaliast ja Rumeeniast.

- **Our Cultural Roots and Its Traces Today:**

Projekti käigus õpitakse tundma eri riikide kultuuripärandit: läbi käsitöö, kunsti ja muusika saavad õpilased ise tunnetada vana ja uue erinevusi kultuurides. Eesmärgiks on julgustada lapsi kirjasõprusele, rikastada nende silmaringi, fantaasiat, huvi võõrkeelte õppimise vastu ning laiendada teadmisi erinevatest riikidest, rahvastest ja kultuuridest. Projektis osalevad õpilased vanuses 9-12 aastat. **Eestist** osaleb **Jõhvi Gümnaasium**, lisaks koolid Soomest, Norrast ja Belgiast.

- **Euroopa nukuparaad:**

Projekti eesmärgiks on lapsevanemate ja laste üksteisele lähendamine ühistegevuste kaudu. Nukkude valmistamise ja nendega tegelemise abil saab laps end väljendada sõnaliselt, käeliselt ja muusikaliselt. Lõppeesmärgiks on tuua nukud koos kõige nende ümber looduga lavale. Projektis osalevad koolid Belgiast, Saksamaalt ja Austriast. **Eestist** osaleb **Saduküla Põhikool**.

- **Musicple@ase:**

Projekti eesmärgiks on suurendada õpilaste ja õpetajate teadmisi eri riikide rahvamuusikast ja kultuuripärandist. Koostöös kohalike orkestrite ja ansamblitega mängitakse rahvamuusikat ning õpitakse teiste riikide heliloojate loomingut. Projekti lõpptulemuseks on õpilaste loodud CD rahvamuusika salvestustega. Ettevõtmisest võtavad osa Rootsi, Leedu ja Eesti koolide õpilased vanuses 13 kuni 19 aastat. **Eestist** osaleb **Pärnu-Jaagupi Muusikakool**.

Grundtvigi projektid

- **Kulturkompass Europa:**

Projekt käigus uuritakse õppijate täiendkursustel osalemist ning kogutakse nende hinnanguid ja nõuandeid täiendkursuste efektiivsuse tõstmiseks ja protseduuride lihtsustamiseks. Projekti tulemuseks on juhendraamat täiskasvanutele täiendõppekursustel osalemisest ja teises kultuurikeskkonnas hakkamasaamisest. Ettevõtmine toimub Saksamaa, Poola, Belgia, Hollandi ja Eesti organisatsioonide koostöös. **Eestist** osaleb **Tallinna Vanalinna Täiskasvanute Gümnaasium**.

- **CLEAR (Cultural Learning Engaging All Regionally) for Learning Partnerships:**

Eesmärgiks on luua rahvusvahelised õppekeskused täiskasvanutele ja edendada kultuuridevahelist üksteisemõistmist. Kohalikul tasandil on aktiivselt kaasatud muuseumid ja teised kultuuriasutused. Uuritakse kultuuri rolli elukestvas õppes. **Eestist** osaleb **Geomedia Erakool**, lisaks partnerid Suurbritanniast, Kreekast, Saksamaalt ja Rootsist.

- **Museum as a Source of Knowledge:**

Tegemist on Eesti, Soome ja Norra muuseumide vahelise koostööga, mille eesmärgiks on arendada täiskasvanuharidust muuseumides ja tõsta inimeste teadlikkust muuseumi kui elukestva õppe keskkonnast. Projekti raames toimuvad ettekanded, kursused ja töögrupid. **Eestist** osaleb **Tartu Linnamuuseum**.

Programmi tulevik

Socrates käimasolev, teine faas lõpeb aastal 2006. Uue põlvkonna haridusprogrammide (2007-2013) väljatöötamisega tehti Euroopa Komisjonis algust juba paar aastat tagasi. Sellesse protsessi on nüüdseks kaasatud nii ELi vastavad institutsioonid kui ka kõik programmi osalejamaad. 2003. aasta alguses toimunud avaliku arutelu etapil formuleeris Eesti oma ettepanekud ja nägemuse Euroopa Liidu uue põlvkonna haridusprogrammide kohta. Lisaks on kõigis praegustes programmide osalejariikides, sh Eestis viidud läbi programmide mõjude analüüsid, mis on olnud aluseks Euroopa Komisjoni nägemuse kujundamisel. Euroopa Komisjon rõhutab oma visioonis vajadust suurendada programmide paindlikkust ja lihtsustada nende struktuuri ning taotlemisprotseduure.

Kontakt:

Sihtasutus Archimedes

SOCRATES Eesti Büroo

Koidula 13A

10125, Tallinn

Tel: 696 2410

Faks: 696 2426

E-post: socrates@archimedes.ee

Koduleht: www.socrates.ee

2.2. Leonardo da Vinci - ELi kutseharidusprogramm

Programmi tutvustus

Leonardo da Vinci (LEONARDO) on **ELi kutsehariduse edendamise koostööprogramm**, mis toimib rahvusvaheliste projektide kaudu. Toetatakse uuenduslike meetodikate, õppekavade, koolitusmaterjalide jms. loomist, välispraktikaid ja -lähetusi.

Programmi **eesmärk** on aidata kaasa **kutsehariduse ja jätkukoolituse kvaliteetsemaks ning kutsealase koolituse konkurentsivõimelisemaks muutmisele, parandada juurdepääsu elukestvate õppele ning koostööd koolitusasutuste ja ettevõtete vahel.**

Programm on avatud kõigile ELi liikmesriikidele, lisaks osalevad selles Euroopa Majandusühenduse riigid Norra, Island ja Liechtenstein ning ELi kandidaatmaad Rumeenia ja Bulgaaria.

LEONARDO projektide kaudu on ettevõtetel võimalus saata oma töötajaid välispartnerite juurde praktikale või võtta oma ettevõttesse praktikale välisriigist pärit noor töötaja. Tekkinud kontaktid arenevad töötajaid vahetades edasi, misjärel võivad laieneda ettevõtete ekspordivõimalused. LEONARDO praktikantide vahendusel saavad ettevõtted teavet oma valdkonna tehnilistest uuendustest ja tõhusatest töömeetoditest, samuti tutvutakse teiste riikide tööturu nõudmistega ning koolitusvajadustega. Praktikantidega suhtlemine annab võimaluse panna proovile oma võõrkeeleoskus. Mõeldav on ka mitmeid aastaid kestev ning paljusid organisatsioone hõlmav koolituse terviklahenduse loomine. Kõik sõltub ettevõtte või organisatsiooni vajadustest ja võimalustest, kuid ennekõike soovist projektis osaleda.

Programmis osalemise tingimused

LEONARDO programm on suunatud peamiselt kutseõppeasutustele (sh. kõrgkoolidele), kuid ka mitmesugustele teistele organisatsioonidele. Osaleda võivad kõik juriidilise isiku staatuses olevad asutused ja ettevõtted. Oluliseks peetakse õppeasutuste ning ettevõtete vahelist koostööd eesmärgiga valmistada ette spetsialiste, keda tööandja vajab. Projektides osaledes on asutusel hea võimalus arendada töötajaid oma tegelikest vajadustest lähtuvalt. Et LEONARDO projektid on rahvusvahelised, on projektitöös sündinud kontaktid tulevikus abiks juba tunduvalt suuremate ettevõtmiste elluviimisel.

Leonardo da Vinci programmi **2005.-2006. aasta taotlusvooru prioriteetid on:**

- kvalifikatsioonide võrreldavuse (läbipaistvuse) tagamine;
- kvaliteedi tagamine kutsehariduse süsteemides ja praktilises töös;
- asjakohase ja uuendusliku sisu andmine e-õppele;
- koolitajate jätkuõppe edendamine.

Arendusprojektid esitatakse kahes jaos - eeltaotluste ja lõplike taotlustena. Arendusprojektide kestus on keskmiselt kaks aastat.

Vahetusprojektide kestus sõltub olenevalt projekti liigist ja on ühest nädalast kuni ühe aastani. Programm katab lähetatava reisi- ja elamiskulud. Õpilastele ja tudengitele kompenseeritakse teatud mahu keeleõpe. Üksikasjalikumad teavet saab Leonardo keskuse kodulehelt www.innove.ee/leonardo.

Kultuuriprojektide võimalused LEONARDO programmis

LEONARDO taotlused on eranditult seotud kas koolituse uuenduslike suundade arendamisega (**arendusprojektid**) või uute oskuste arendamise ja kõrgema kvalifikatsiooni omandamisega välispraktika või -stažeerimise kaudu (**vahetusprojektid**). Koolitust eraldiseisva tegevusena programmist ei finantseerita. Kultuurivaldkonnale keskenduvad projektid saavad konkureerida sarnaselt kõigi teiste valdkondadega. Näiteks ettevõtmised, mis keskenduvad restaureerimisalasele koolitusele, erialasele täiendõppele kultuurisektoris jms.

Projektinäited

Siiani on LEONARDO raames Eestis toetatud 13 kultuurivaldkonna projekti. Osalejateks on olnud Tartu Kõrgem Kunstikool, Viljandi Kultuuriakadeemia, Kuressaare Ametikool, Tartu Saksa Kultuuriinstituut jt.

- **Vasco Teachers** - Ühe arvutigraafika ja ühe fotograafia eriala õpetaja 4-nädalane lähetus Portugali. Projekti eesmärk oli õpetajate stažeerimine ja uute erialaste oskuste omandamine ning kontaktide loomine Portugali kolleegidega. Eestipoolseks koostööpartneriks oli **Tartu Kõrgem Kunstikool**. Projekt sai toetust 2000. aastal. Samaladahe projekt **Vasco Recent Graduates** viidi Tartu Kõrgema Kunstikooli poolt 2000. aastal läbi kooli lõpetanud 3-le noorele, kes olid praktikal Portugali reklaamifirmades.
- **2001. aastal** sai toetust **Eesti Kunstiakadeemia Rakenduskunsti Kolledži üliõpilaspädevuse projekt**, mille eesmärgiks oli täiendada tudengite maalirestaureerimise alaseid oskusi. Esimene praktika viidi läbi Frankfurdi Ikoonimuuseumis ning teine Ateena Benaki Muuseumis. Mõlemad praktikad kestsid 13 nädalat, mille jooksul omandasid üliõpilased teadmisi maalirestaureerimise alal ning tutvustasid kohapeal Eesti restaureerimiskunsti põhimõtteid, meetodikat ja tehnoloogiat. Projekti tulemusena valmisid üliõpilastel diplomitööd, mida on võimalik kasutada õppematerjalidena maalirestaureerimise õppeaines. Samuti jagasid praktikandid omandatud teadmisi ja kogemusi õppejõudude ning kaasüliõpilastega.

Programmi tulevik

Hetkel kestab programmi teine faas, mis lõpeb aastal 2006. Alates 2007. aastast jätkab LEONARDO kolmanda põlvkonna programmide koosseisus - sarnaste põhimõtete järgi, kuid veidi teisenenud vormis.

Kontakt:

Eesti Leonardo keskus

Liivalaia 2, 10118 Tallinn

Tel: 699 8070

Faks: 699 8081

E-mail: leonardo@innove.ee

Koduleht: www.innove.ee/leonardo

2.3. Euroopa Noored

Programmi tutvustus

Euroopa Noored on Euroopa Liidu programm, mis toetab **noorte omaalgatuslikke projekte ja rahvusvahelist koostööd**.

Programm sai alguse 1988. aastal toonaste Euroopa Liidu liikmesriikide poolt, kelle sooviks oli rahastada noorte rahvusvahelist koostööd väljaspool formaalset haridussüsteemi, s.t väljaspool koolides ja muudes õppeasutustes tehtavat koostööd, ning keskenduda **noorte vabaajategevuste** toetamisele.

Programmi **eesmärgid** on:

- toetada noorte omaalgatuslikku ja ühiskonna arengule suunatud tegevust;
- toetada noorte rahvusvahelist koostööd;
- toetada õppimisvõimalusi ja kogemuste omandamist väljaspool formaalset haridussüsteemi;
- tõsta noorte teadlikkust Euroopa mitmekesisusest - erinevast kultuuridest, rahvastest, riikidest, tõekspidamistest jne.;
- juhtida tähelepanu ühiskonnas valitsevatele probleemidele seoses diskrimineerimise ja ebavõrdsusega.

Euroopa Noored koosneb viiest alaprogrammist:

Alaprogramm 1: Rahvusvahelised noorsoovahetused ja -kohtumised (15-25-aastaste noorte grupid)
Rahvusvaheline noorsoovahetus kujutab endast 15-25-aastaste noorte sisustatud koosviibimist. Eesti noored saavad teha koostööd mõne teise Euroopa riigi noortegrupiga, korraldamaks huvitavaid ja arendavaid ühissettevõtmisi Eestis või mõne teise grupi koduriigis. Kokkusaamine kestab 1-3 nädalat, mille käigus käsitletakse mõnda noortele huvipakkuvat teemat: narkomaania, rassism, keskkond, kultuuride erinevus, noorte vabaajaveetmise võimalused jms.

Alaprogramm 2: Euroopa Vabatahtlik Teenistus (18-25-aastased noored ja noorteorganisatsioonid)
Euroopa Vabatahtliku Teenistuse alaprogramm on mõeldud neile noortele, kes soovivad saada vabatahtlikuna töötamise kogemust mõnes teises Euroopa riigis. Programm pakub ka võimalust Eestis tegutsevatele mittetulundusühingutele võtta vastu teiste riikide vabatahtlikke. Vabatahtlik teenistus kestab üldjuhul 6-12 kuud. Võimalike teenistukohtade valik on väga lai: laste- ja noorteühendused, sotsiaalkeskused, looduspargid, keskkonnaühingud, kultuuriseltsid jms.

Alaprogramm 3: Noorsooalgatused ja võrgustikuprojektid (15-25-aastaste noorte rühmad)
Noorsooalgatuste alaprogramm on suunatud noorte uuenduslike ja ettevõtlike plaanide teostamisele oma kodukandis või riigis laiemalt. Tähtsaimaks on siinjuures noorte endi aktiivne osalus mõne neile murettegeva probleemi lahendamisel või huvipakkuva teema käsitlel. Noorsooalgatuste projektid on keskmiselt pikema ajagraafikuga kui rahvusvahelised vahetused, ulatudes 3-st kuust kuni aastani.

Alaprogramm 4: programmide Euroopa Noored, Leonardo ja Socrates **ühised meetmed** (organisatsioonid ja asutused).

Alaprogramm 5: Toetavad tegevused (noortega töötavad inimesed, organisatsioonid ja asutused):

Toetavate tegevuste alaprogramm on suunatud eeskätt noorsootöötajatele ja hõlmab noorte enesetäiendamist, sihiga algatada ja arendada tulevasi noorteprojekte. Nii noorsootöötajatel kui ka mittetulundusühingutel ja omavalitsustel on võimalik taotleda rahalist toetust mitmesugusteks ettevõtmisteks: noorsootöölaseks välispraktikaks, projektide ettevalmistavateks kohtumisteks võimalike välispartneritega, lühiajalisteks õppevisiitideks tutvumaks noorsootööga teistes riikides, noorsootöölaseks infoprojektideks, rahvusvahelisteks seminarideks ja koolitusteks.

Programmis osalevad riigid:

- ELi liikmesriigid;
- ELi kandidaatriigid: Bulgaaria, Rumeenia ja Türgi;
- Euroopa Majandusühenduse riigid: Norra, Island, Liechtenstein.

Lisaks nimetatud riikidele on Eesti noortegruppidel ja -organisatsioonidel võimalik teha koostööd ka mitmete **kolmandate riikidega** (endise Jugoslaavia riigid; Ida-Euroopa ja Kaukaasia riigid; Vahemere piirkond ning Ladina-Ameerika riigid).

Programmi **Euroopa Noored** kõikides alaprogrammides on võimalik taotlusi esitada viiel korral aastas. Täpsemat infot taotluste esitamise tähtaegade kohta saate **Euroopa Noorte Eesti Büroost**.

Kultuuriprojektide võimalused

Põhimõtteliselt on kultuuriprojektidel võimalus kaasa lüüa iga alaprogrammi raames. Kultuur on ju samuti osa ka noorte tegemistest, eneseharimisest ja sotsiaalsest ühtekuuluvusest.

Projektinäited

Alaprogramm 1

- **Rahvusvaheline noorsoovahetus "Eesti-Kreeka kultuurikontaktid Viljandis":**
2002. aasta oktoobri lõpus olid Viljandis külas 15 Kreeka muusikatudent, kes andsid huvilistele võimaluse osaleda kreeka muusika töötubades ja kontsertidel. Tegemist oli Eesti ja Kreeka noorte korraldatud rahvusvahelise noorsoovahetusprojektiga, mille käigus tutvusid osalejad eesti ja kreeka traditsioonilise ja tänapäeva muusikaga ning uurisid rahvapäraseid instrumente. Eestist osales korraldajana 15-liikmeline noortegrupp nimega Muusade Loitsijad, mis koosnes Viljandi Kultuurikolledži üliõpilastest ning Olustvere Teenindus- ja Majanduskooli õpilastest.
- **Rahvusvaheline noorsoovahetus "Breaking Stereotypes" Lublinis, Poolas:**
Kolme üle-euroopalise üliõpilasorganisatsiooni AEGEE tütarorganisatsioonid Tartust, Lublinist (Poola) ja Nijmegenist (Holland) korraldasid 2004. aasta veebruaris noorsoovahetuse, mis leidis aset Lublinis. Ühise ettevõtmise nimel vaeva näinud noori ühendas mure erinevate kultuuride ja rahvuste suhtes ebaadekvaatsete hinnangute, eelarvamuste ja stereotüüpide pärast. Koostöö käigus toimusid teemaga seotud arutelud, loengud, töötoad ja debadid. Lisaks külastati Majdaneki koonduslaagrit kui ühte ajaloolist näidet eelarvamuste ja stereotüüpide tagajärgedest.

Alaprogramm 2• **Euroopa Vabatahtliku Teenistuse projekt "Sleepwalkers Student Film Festival":**

Septembrist 2002 kuni veebruarini 2003 osalesid Pimedate Ööde Filmifestivali (PÖFF) tudengi-filmifestivali Sleepwalkers korraldustöös kaks vabatahtlikku välismaalt. Nende tegevus hõlmas peaaesjalikult koostööd festivalile filme esitavate noorte filmitegijate ja koolidega maailma eri riikidest. Lisaks võimaldati vabatahtlikel osaleda kõigil ürituse korraldamisega seotud etappidel, alates ettevalmistustest ning lõpetades kokkuvõtete tegemise ja analüüsiga. Noored said seeläbi ülevaate rahvusvahelise filmifestivali korraldamisega seotud ülesannetest ja probleemidest.

Alaprogramm 3• **Noorsooalgatusprojekt "Kultuuride mess. Things can be different":**

Projekti viis ellu 8-liikmeline noortegrupp tudengiorganisatsioonist AIESEC-Eesti ja selle eesmärgiks oli Eestis elavate noorte kultuuriteadlikkuse tõstmine, vähemusrahvuste olukorra teadvustamine ning erinevate riikide ja kultuuride tutvustamine Eesti noortele. Ettevõtmine hõlmas loengu- ja plakatisarja Eesti koolides ja ülikoolides, esseekonkurssi teemal "Things can be different" Eesti gümnaasiumiõpilaste seas ning kultuuriloenguid ja diskussioone. Põhiüritusena toimus 25. märtsil 2003. aastal kultuurimess Tallinnas Saku Suurhallis, mille raames tutvustati eri riike ja kultuure nn. kultuurilabüürindis vormis. Kogu üritus kanti üle Internetis, mida jälgisid noored 53-st maailma riigist. Kokku lõi projekti tegevustes kaasa ligikaudu 4000 noort üle Eesti, enamus vanuses 15-25 aastat.

Programmi tulevik

Hetkel on koostamisel uue põlvkonna noorteprogramm aastateks 2007 - 2013, millest kujundamisest võtavad osa kõik ELi liikmesriigid, sh. Eesti. Uue noortele suunatud programmi eesmärk on kaasata noori senisest enam ühiskondlikku ellu, soodustada kultuuridevahelist dialoogi ning toetada noorte omaalgatuslikku tegevust. Euroopa Komisjoni visiooni kohaselt peaks uue programmi administratiivne pool muutuma lihtsamaks ja kodanikulähedasemaks, suurendades sellega noorte osalust ning lihtsustades projektide teostamist.

Kontakt:**Euroopa Noored Eesti büroo**

Koidula 13A, V korrus

10125 Tallinn

Tel: 697 9236

Faks: 697 9226

E-post: noored@noored.ee

Koduleht: <http://euroopa.noored.ee>

3. Euroopa Liidu teadus- ja arendustegevus- ning innovatsiooniprogrammid

3.1. Euroopa Liidu Teadus- ja arendustegevuse 6. raamprogramm

Programmi tutvustus

ELi Teadus- ja Arendustegevuse 6. raamprogramm (6RP) hõlmab **teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevusi** ELi tasandil. Selle **17,5 miljardi euro** suurune eelarve aastateks 2002-2006 moodustab ligikaudu 4-5% ELi liikmesriikide teaduse ja tehnoloogilise arendustegevuse alastest kulutustest kokku. Ühtlasi on **6RP** oma eelarvelt ELi innovatsiooniprogrammidest suurim.

6RP põhieesmärk on aidata Euroopa killustunud teadusmaastiku parema integreerimise ja koordineerimisega kaasa ühtse Euroopa teadusruumi kujundamisele. Samal ajal on tegevus suunatud Euroopa majanduse konkurentsivõime tõstmisele, ühiskonna põhiküsimuste lahendamisele ning muude ELi poliitikate sõnastamise ja elluviimise toetamisele. Nagu programmi nimigi ütleb, on käesolev raamprogramm järjekorras kuues.

6RP: KOLM PÕHISUUNDA								
1 BLOKK: EUROOPA TEADUSTEgevuse Lõimimine ja Fokuseerimine								
7 PRIORITEETSET TEMAATILIST VALDKONDA						TEADUSE VAJADUSTE ENNETAMINE		
Eluteadused, tervishoid ja biotehnoloogia	Infoühiskonna tehnoloogiad	Nanotehnoloogiad ja nanoteadused	Aeronautika ja kosmoseuuringud	Toidu ohutus ja kvaliteet	Säästev areng, globaalsed muutused ja ökosüsteemid	Kodanikud ja haldussuutlikkus teadmistepõhises ühiskonnas	Poliitikauringud	Uued esilekerkivad tehnoloogiad
							Väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele suunatud meetmed	
							Rahvusvaheline koostöö	
							JRC tegevused	
2 BLOKK: EUROOPA ÜHTSE TEADUSRUMI TOETAMINE				3 BLOKK: EUROOPA ÜHTSE TEADUSRUMI ALUSTE TUGEVDAMINE				
Teadusuuringud ja innovatsioon	Inimressursid ja mobiilsus	Teaduse infrastruktuur	Teadus ja ühiskond	Teaduse koordineerimine	Teaduse/innovatsiooni-poliitikate toetamine			

Joonis 1: Kuuenda raamprogrammi struktuur

6RP on keeruka struktuuriga programm, mis koosneb mitmetest blokkidest. Kultuurivaldkonna kontekstis pakub huvi eeskätt **infoühiskonna tehnoloogiate temaatiline valdkond** (*Information Society Technologies - IST*), kuid ka mõned teised valdkonnad. 6RPst võivad osa võtta kõik Euroopa Liidu liikmesriigid ning liituvad riigid, samuti programmiga assotsieerunud kandidaatriigid. Eriklause alusel osalevad programmis ka Euroopa Liitu mittekuuluvad riigid nagu Sveits, Iisrael ja Türgi. Rahvusvahelise koostöö horisontaalprogrammi all on võimalik laiendada projekte ka kolmandatesse riikidesse, mille puhul eelistatakse koostöösuhteid areneva Kaug-Ida riikide, Hiina, India, kuid ka USA ja SRÜ riikidega.

6. RP PROJEKTITÜÜBID ja Euroopa Komisjoni poolse toetuse määr

- **Integreeritud projektid** on suurprojektid, mis ühendavad teadus- ja arendustöö ahela eri osi (teaduslik töö, prototüübi arendamine, demonstratsioon, treeningud). Projekt haarab suurel hulgal partnereid (keskmiselt paarkümmend organsatsiooni) ning koosneb mitmetest alamprojektidest. Eelarve maht algab umbes 5 mln eurost ning lõppeb paarikümne miljoni euro juures. Euroopa Komisjoni toetus erineb tegevuste lõikes: näiteks projektijuhtimist ja koolitustegevust finantseeritakse 100%, teadus- ja arendustegevust kuni 50% ulatuses¹, uurimistulemuste esitlemist 30% ulatuses. Integreeritud projekt sobib suurtele ettevõtetele, maailmaklassiga teadus- ja uurimisasutustele. Väikese ja keskmise suurusega ettevõtted osalevad projektis väga konkreetse ülesande täitmiseks ning sageli on nad suuremate partnerite allhankijad.
- **Tippteadmiste võrgustikud** (*Networks of Excellence*) on mõeldud konkreetsetes teadusvaldkonnas teadlaste omavahelise koostöö soodustamiseks. Projektide eesmärgiks on uurimistöö ja -rühmade ühendamine. Tippteadmiste võrgustikke finantseeritakse võrgustikku kuuluvate teadurite arvu pealt. Teaduriks loetakse doktorikraadi või nelja aasta pikkuse uurimistöö kogemusega isikut. Ühe teaduri pearaha võrgustikus on kuni 20 000 eurot aastas. Tippteadmiste võrgustikud sobivad eeskätt teadusasutustele.
- **Sihtotstarbeline eriprojekt** (*Specific Targeted Research Project*) on oma sisult keskmise suurusega teadus- ja arendusprojekt, mille tulemiks on tavapäraselt uue toote prototüüp või oluliselt täiustatud versioon. Sihtotstarbeline eriprojekt erineb integreeritud projektist selle poolest, et hõlmab eeskätt teadus- ja arendustegevust mingis konkreetsetes valdkonnas ning projekt ei ole nii ambitsioonikas. Sellest annab tunnistust ka projekti eelarve, mis erinevalt integreeritud projektist küündib kuni 2-4 miljoni euroni. Samuti on partnerite arv märksa väiksem, keskmiselt 7-10 partnerit projekti kohta. Euroopa Komisjon finantseerib projekti sarnaselt integreeritud projektile, st kuni 100% projekti juhtimiskuludest, kuni 100% koolituskuludest, kuni 50% teadus- ja arendustegevuse kuludest ning kuni 30% esitlusfaasist. Projekti tüüp sobib nii ettevõtetele kui ka teadusasutustele.
- **Eritoetustegevus** (*Specific Support Action*) on teadus- ja arendustööd toetav meede, mis taandub sageli seminaride, konverentside, inimeste koolituse ning analüüside tegemisele. Erinevalt ülalloetletud projektitüüpidest võib partnerite arv eritoetustegevusprojektis piirduda vaid ühe osalisega. Projekti mahud on tavaliselt kuni miljon eurot, kuid sõltuvalt oma iseloomust võib projekt olla ka mahukam. Kuna eritoetustegevus on teadus- ja arendustegevusega kaasnev ning otsesest kommertslikku väärtust see ei loo, siis eritoetustegevusi rahastab Euroopa Komisjon kuni 100%. Projektitüüp sobib teadus- ja arendustegevuse (T%A) tugistruktuuridele, ettevõtetele ning uurimisasutustele.
- **Koordineerimistegevused** (*Coordination Activities*) koondavad endasse juhtivaid teadusasutusi, avaliku sektori organisatsioone ja ettevõtteid, kelle osalemisel arutatakse IT tuleviku arengutrende. Projektide tulemused on sageli sisendiks edasiste tööprogrammide tegemisel. Koordineerimistegevusi rahastab Euroopa Komisjon kuni 100% projekti kogukuludest.

¹ Välja arvatud ülikoolid ja uurimisasutused, mis tegutsevad kaasnevate kulude alusel ning kellele kaetakse 100% projekti kuludest.

Raamprogrammi tulevik

Käimasolev, s.o. 6. Raamprogramm lõpeb 2006. aastal, mistõttu hetkel käivad ettevalmistused juba 7. Raamprogrammi käivitamiseks. Samas on veel vara rääkida 7. Raamprogrammi sisust, täpsem info programmi prioriteetide kohta saab ilmselt avalikuks alles 2005. aastal. Suuresti oleneb 7. Raamprogrammi sisu ka praeguse raamprogrammi tulemustest - kas investeeringud suurprojektidesse on toonud enam tulu kui paljude väiksemamahuliste projektide finantseerimine, mida soosis eeskätt 5. Raamprogramm.

Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonitegevuse üle-euroopaliste prioriteetide taustal on räägitud tulevase raamprogrammi eelarvemahtude tõusust ca 40%, kuid 2004. aasta juuni seisuga on lõplik eelarve veel kinnitamata.

Lisainfot raamprogrammi kohta saab **Sihtasutusest Archimedes**, mis on raamprogrammi rahvuslikuks kontaktpunktiks Eestis.

Kontakt:

Sihtasutus Archimedes Tartus

Väike-Turu 8
Tartu 51013
Tel: 7300 324
Faks: 7300 336
E-post: tartu@archimedes.ee
Koduleht: <http://www.archimedes.ee>

Sihtasutus Archimedes Tallinnas

Koidula 13a
Tallinn 10125
Tel: 696 2418
Faks: 696 2426
E-post: arch@archimedes.ee
Koduleht: <http://www.archimedes.ee>

3.1.1. 6. Raamprogramm: Infoühiskonna tehnoloogiad (IST)

Programmi tutvustus

IST valdkondliku programmi näol on tegemist kodanikeskse infoühiskonna tekkimist toetava programmiga, mille roll on vähendada innovaatiliste toodete ja teenuste loomisega kaasnevaid riske ning toetada Euroopa arengut prioriteetsetes IT valdkondades. Selleks soodustatakse rahvusvahelist partnerlust, kogemuste ja oskuste vahetust, piiratud ressursside koondamist ühtse uurimis- ja arendustegevuse eesmärgi nimel ning sobiva suurusega kaasfinantseeringu pakkumist. Kokku on programmi maht **3,8 mld eurot**, mida jagatakse projektikonkursside alusel nelja aasta vältel rahvusvahelistele koostööprojektidele.

IST programmi sihtgrupiks on:

- teadus- ja arendusmahukad ettevõtted;
- uurimisasutused;
- ülikoolid;
- avaliku sektori institutsioonid (eeskätt tehnoloogia kasutajatena, kuid ka partneritena).

Programm sobib kõigile nendele organisatsioonidele, kellel on selge tulevikunägemus nendest tehnoloogiast ning IT rakendustest, mis võiksid kasutusse minna ligikaudu 5 aasta pärast. **IST** eelisvaldkonna visiooniks on jõuda uuele arengutasemele, kus inimesed ei oleks sõltuvad tehnoloogiast, vaid tehnoloogia ise kohanduks inimeste vajadustele.

IST peamiste **eesmärkide** (turvalisus, ühiskonna kaasatus läbi uute rakenduste, konkurentsivõime tugevdamine, probleemilahendustele orienteeritus) saavutamiseks on valdkonna fookuses **kolm tehnoloogia edendamise alusblokki**:

- mikroelektronika komponentide ja mikrosüsteemide miniatuurseks muutmine, energiasäästlikumate ja kiiremate mikrokiipide loomine, disainimine ja ümbritsevasse objektidesse integreerimine;
- mobiilsete, traadita, optiliste ja laivõrkkommunikatsioonide infrastruktuuri loomine, arendamine ning sellele rakenduste ehitamine;
- kasutajasõbralike keskkondade ja liideste väljaarendamine, mis oleksid tundlikud inimese tajule, liigutustele, häälele jne. Kohanduvad tehnoloogiad, mille kasutamine ei eelda inimestelt täiendavaid pingutusi.

Programmis osalemise tingimused

Programmis võivad osaleda avaliku sektori organisatsioonid, eraettevõtted, sihtasutused, MTÜd, teadus- ja arendusasutused, ülikoolid ja instituudid. Miinimumnõue on kolm partnerit kolmest programmis osalevast riigist.

IST programmi saab projekte esitada **1-2 korda aastas**.

Iga taotlusvooruga kaetud teema puhul (k.a. kultuur) korraldatakse kõigile huvitatutele Brüsselis vastava Euroopa Komisjoni talituse poolt infopäev (vt. www.cordis.lu/ist), millest võtab osa oluline hulk partnereid otsivaid projektitegijaid ning olemasolevate projektide koordinaatoreid.

Üht ja sama valdkonda ei pruugi järjestikustes taotlusvoorudes figureerida, mis omakorda annab taotlejale raha küsimiseks vaid üks kuni kaks võimalust kogu IST programmi nelja-aastase tsükli jooksul. IST programmi esimeses projektikonkursis avanenud, kuid nüüdseks ligemale aasta eest sulgunud valdkonnad, olid muuhulgas järgmised:

- **multimodaalsed kasutajakeskkonnad.** Intelligentsete tehnoloogiate väljaarendamine, mis reageeriks inimeste tajudele, liikumisele, häälele jms.
- **võrgupõhised audiovisuaalsed süsteemid ja koduplatvormid.** Täielikult interaktiivsete audiovisuaalsete kodusüsteemide loomine, üldine ühilduvus ning pidev suhtlus.
- **võrgupõhised ärid ja valitsus.** Resursside jagamisele ning protsesside integreerimisele suunatud süsteemid. Partnerluse soodustamine uute teenuste ja toodete loomiseks, e-valitsuse avatud platvormid jms.
- **e-tervishoid.** Intelligentse keskkonna väljaarendamine, mis oleks võimeline koguma, töötleva ja salvestama tervisealast infot, sõltumata inimese asukohast, kellajast jms.
- **tehnoloogiatuge kasutav e-õpe ja kultuuripärandile ligipääsu soodustamine.** Euroopa haridus- ja kultuuriressursi kasutust võimaldava süsteemi väljaarendamine.

Viimane valdkond käsitleb spetsiifilisemalt **kultuuripärandile ligipääsu soodustamist**. Kuivõrd kultuuripärandi temaatika oli kaetud esimeses projektikonkursi kutses, siis teises ja kolmandas kutses kultuurivaldkonda enam eraldi see ei olnud. Neljanda projektikonkursi kutse sisu osas lähem info 2004.a. juuni seisuga puudub. Võiks siiski eeldada, et neljandas või viiendas kutses märgitakse kultuur uuesti eraldi ära, mistõttu võiks huvitatud inimesed vastavaid arenguid jälgida või aktiivselt suhelda raamprogrammi kontaktpunktiga, mille andmed leiate peatüki lõpus.

Kuidas mahub kultuur IST programmi visioonidesse?

Kultuuripärandi säilitamisel on oluline roll kodanikeskse ühiskonna kujunemises. Kultuurikogemus peab inimeste jaoks olema elamuspakkuv, hariv ning eneseteadvust tõstev. Samas on kultuur inimeste ühisomand, mille iseseisev, s.o. avaliku sektori toest mitte sõltuv säilitamine ja arendamine on teostatav vaid teatud, kommertsialiseerumist võimaldavates valdkondades. IST programm on võtnud eesmärgiks läheneda kultuurile kui informatsioonilisele sisule ning toetada kultuuripärandi säilitamist ja levitamist läbi uudsete infotehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõtu ja rakendamise.

Toetatakse elujõulisi ja uuenduslikke lahendusi, mis tooksid kultuuri lähemale inimesele ning suudaksid tekitada inimeses nõ. 'ahhaa'-elamusi. Nii on näiteks IST programmi alt finantseeritud tehnoloogiaid, mis suudavad arvutiekraanil kuvatud esemeid inimese kompimismeeltele avada läbi spetsiaalse riistvara- ja tarkvaratõe. Lähemalt võib IST programmi alt rahastatud kultuuriprojektidega

tutvuda interneti aadressil:

http://www.cordis.lu/ist/directorate_e/digicult/projects_ac.htm

Eestis on **6RP** alt esimese kahe projektikonkursi raames toetust saanud kultuurivaldkonnaga seotud projekt **MINERVA Plus**, mille sisuks on kultuuripärandi digiteerimine ja digitaalne säilitamine, sh ühtse digiteerimisplatvormi loomine, riiklike strateegiate väljatöötamise soodustamine kultuuripärandi digitaalseks säilitamiseks, koostöö soodustamine teadusasutustega jms. Eestist osaleb projektis **Kultuuriministeerium**.

Lisainfot **IST** alaprogrammi kohta saab **Sihtasutusest Archimedes**.

Kontakt:

Tarmo Pihl

IST programmi rahvuslik kontaktisik

Sihtasutus Archimedes

Väike-Turu 8a

51013 Tartu

Tel: 730 0329

Faks: 730 0336

e-post: tarmop@irc.ee

Koduleht: <http://www.archimedes.ee>

3.1.2. 6. Raamprogramm: Teadus ja ühiskond

Programmi tutvustus

Euroopa Liidu 6. Raamprogrammi (**6RP**) alaprogrammi **TEADUS JA ÜHISKOND** eesmärgiks on teadlaste, ettevõtjate, poliitikute ning avalikkuse vahelise dialoogi loomine ja arendamine. Valdakonna eelarve on 80 miljonit eurot.

Programm jaguneb **kolmeks uurimisvaldkonnaks**:

A. Teadustegevuse ühiskonnale lähendamine:

- avalikkuse aktiivse osaluse ergutamine poliitika kujundamisel;
- teadus ja valitsemine: parimate kogemuste analüüsimine ja toetamine, uute nõustamis-mehhanismide väljatöötamine;
- teaduslik nõustamine ja teatmesüsteemid: kogemuste vahetamine; teadusliku nõustamise jälgimine kogu maailmas.

B. Teaduse ja tehnoloogia uurimine ja rakendamine:

- eetikaalased küsimused; teaduse ja tehnoloogiaga seotud eetikaalane teadustegevus;
- suhtumine riski ja ettevaatuse põhimõtetesse - erinevates riikides olevate seisukohtade kooskõlastamine.

C. Teaduse ja ühiskonna vahelise dialoogi arendamine ning naised teaduses:

- üldsuse teadlikkus teadusest ja teadusalasest suhtlemisest;
- auhinnad teaduslike saavutuste, koostöö ja suhtlemise eest;
- noorte huvi suurendamine teaduse ja teadustöö vastu;
- naised ja teadus

Projektidele esitatavad tingimused

Enamus programmi **Teadus ja ühiskond** projektidest kuuluvad oma tüübilt eritoetustegevuste ning koordineerimistegevuste alla. Projektis peab osalema vähemalt kolm organisatsiooni kolmest liikmes- või assotsieerunud riigist. Neist vähemalt kaks peavad olema kas liikmesriigist või assotsieerunud kandidaatriigist (eritoetustegevuse puhul võib osaleda üks organisatsioon).

Kultuuriprojektide võimalused

*Kuna teaduse populariseerimine on üks programmi eesmärkidest, siis on muuseumidel, meedial ja mitmesugustel organisatsioonidel programmis väga lai mängumaa. Eriline huviobjekt on töö noortega, nii on siin suured võimalused noortega tegelevatel keskustel. Põhitingimus on, et esitatud projekt vastab üldistele tehnilistele nõudmistele ning alaprogrammi **Teadus ja ühiskond** prioriteetidele.*

*Näiteks sai toetust **AHHA Keskuse, Eesti Inseneride Liidu, Hill & Knowltoni** ning **Teaduskeskus Energia** koostöös toimunud projekt teaduse ja tehnoloogia nädala korraldamiseks.*

Programmi tulevik

Programm kestab praegusel kujul 2006. aastani. Peale 2006. aastat (6. Raamprogrammi lõppu) tuleb 7. raamprogramm, mis on hetkel ettevalmistamisel. Põhimõtteliselt peaks jätkuma koostööprojektide rahastamine üldjoontes sama skeemi kohaselt kui eelmistes raamprogrammides. Samuti võib hetkel öelda, et **Teadus ja ühiskond** kui valdkond jääb olulise teemana sisse ka 7. Raamprogrammis, muutuda võivad rõhuasetused. Eeldatavasti arendatakse edasi sugudevahelise võrdsuse ja naisteadlaste teemat, mis sai alguse juba 5. raamprogrammis. Teadlaste mobiilsus ja järelkasv leiavad samuti väga olulise koha 7. Raamprogrammis.

Kontakt:

Terje Tuisk

SA Archimedes

Väike-Turu 8

51013 Tartu

Tel: 730 0333

Faks: 730 0336

E-post: terje@archimedes.ee

Koduleht: <http://www.irc.ee>

3.1.2. 6. Raamprogramm: Kodanikud ja valitsemine teadmistepõhises ühiskonnas

Programmi tutvustus

Alaprogrammi **Kodanikud ja valitsemine teadmistepõhises ühiskonnas** kogueelarve on **225 miljonit eurot**.

Programm jaguneb seitsmeks uurimisvaldkonnaks:

1. **Teadmised ja nende mõju majandus- ja sotsiaalarengule** (teadmistest arusaamine; teadmiste dünaamika ning majanduslik areng Euroopas; teadus ja tehnoloogia teadmistepõhises ühiskonnas);
2. **Valikuvõimalused teadmistepõhise ühiskonna arendamisel** (ühiskonna arengusuunad ja nende mõju elukvaliteedile; sotsiaalne sidusus; muutused töös; teadmistepõhise ühiskonna edendamine läbi elukestva õppe)
3. **Erinevad teed teadmistepõhisesse ühiskonda jõudmiseks** (migratsioon, immigratsioon ja multikultuurilisus);
4. **Euroopa integratsiooni ja laienemise tagajärjed valitsustele ja kodanikele** (ELi süvendamine ja laiendamine; globaalne valitsemine, regulatiivsed võrgustikud ning EL roll);
5. **Vastutusvaldade liigendus ning valitsemise uued vormid** (kodanikuühenduste osalemine valitsemises; mitmetasandiline valitsemine, demokraatia ning uued poliitikainstrumentid);
6. **Konfliktide lahendamine ning rahu ja õigluse tagamine** (uued lähenemisteed turvalisusele ning Euroopa rollile);
7. **Kodakondsuse ja kultuurilise identiteedi uued vormid** (Euroopa kodakondsus ning mitmekordsed identiteedid; kultuuridevaheline dialoog ja Euroopa ühiskond).

Programmi eesmärgid:

- võrdlevad uuringud ning Euroopa keskuste võimalikult laialdane kaasamine;
- valdkondadevaheline koostöö;
- ühiste teaduse infrastruktuuride ja andmebaaside loomine ning kasutamine;
- teadustöök, õpetamiseks ja poliitika kujundamiseks laiema üldsuse informeerimine;
- erialase pädevuse kaardistamine;
- raamprogrammi ning rahvuslike programmide vaheliste seoste loomine;
- riskikapitali kaasamine projektide teostamisse ning kasutajate ringi laiendamine;
- võimalikult paljude osalejate kaasamine, nende abistamine ja õpetamine (uued liikmes- ja kandidaatriigid);
- koolitusprogrammide arendamine (noored teadlased).

Projektis võivad osaleda teadlased üle maailma, samas neist vähemalt kaks peavad olema kas liikmesriigist või kandidaatriigist. Projektide rahastamine ning osalejate arv sõltub projekti tüübist

Kultuuriprojektide võimalused

Spetsiaalselt kultuuriteematikale on programmis pühendatud **kaks valdkonda:**

- **Erinevad teed teadmispõhisesse ühiskonda jõudmiseks** (migratsioon, immigratsioon ja multikultuurilisus);
- **Kodakondsuse ja kultuurilise identiteedi uued vormid** (Euroopa kodakondsus ning mitmekordsed identiteetid; kultuuridevaheline dialoog ja Euroopa ühiskond).

Samas võimaldavad ka kõik teised valdkonnad käsitleda kultuuriga seotud probleematikat (näiteks konfliktide tagamaad, teadmiste ja nende mõju tekkimine jne).

Projektinäited

- **Churches and European integration** - sai toetust 5. Raamprogrammi raames. Tegemist on kirikuid ning Euroopa lõimumist käsitleva projektiga, milles osales **Tartu Ülikooli Usuteaduskond**.
- **A European Multimedia Repository of Science** - Hill & Knowlton osales multimeedia projektis.
- **PEACE-COM** (arusaamine konfliktide tagamaadest) - tihedalt kultuuriteematikaga seotud projekt. Täpsemat teavet toetust saanud kultuuriprojektide kohta saab allolevate kontaktide kaudu.

Programmi tulevik

Programm kestab praegusel kujul 2006. aastani. Peale 2006. aastat (6. Raamprogrammi lõppu) tuleb hetkel ettevalmistamisel olev 7. Raamprogramm. Üldjoontes peaks koostööprojektide rahastamine jätkuma sama skeemi kohaselt kui eelmistes raamprogrammides. **Kodanikud ja valitsemine** kui valdkond jääb olulise teemana sisse ka 7. Raamprogrammi.

Lisainfo

Informatsioon ning programmi ja konkursside tekstid on saadaval aadressil:
<http://www.irc.ee/>

Kontakt:

Ülle Must

SA Archimedes

Väike-Turu 8, 51013, Tartu

Tel: 730 0330

Faks: 730 0336

E-post: ylle@archimedes.ee

Koduleht: <http://www.irc.ee>

3.2. eCONTENT+

Programmi tutvustus

eContent+ on programmi **eContent** järglane, viimane vältab ametlikult aastatel **2001-2005**, sisuliselt aga lõpetab aktiivsema tegevuse 2004.a. keskpaigaks, kuivõrd taotlusi oli võimalik esitada eContenti programmi veel 2004. aasta maikuuks. Seetõttu loobume eContenti programmi sisu kirjeldamisest ning keskendume eContenti jätkuprogrammile **eContent+**. Kuna käesolevaks hetkeks ei ole Euroopa Parlament programmi ettepanekuid Euroopa Parlament kinnitanud, siis tuleb kogu eContent+ puudutavasse teabesse suhtuda teatava reservatsiooniga.

eContent+ avaneb kõigi eelduste kohaselt 1. jaanuaril 2005, esimesed projektikonkursi kutsed kuulutatakse välja tõenäoliselt alles 2005. aasta keskel või lõpupoolel. **eContent+** on **Euroopa Liidu innovatsiooniprogramm**, mille eesmärgiks on infosisule parema ligipääsu ja kasutusvõimaluste tagamine, soodustamaks teabe ülekandumist ning uute e-teenuste teket Euroopale olulistes avaliku sektori valdkondades. Nendeks valdkondadeks on avaliku sektori info, e-õpe, ruumiinfo, digitaalne kultuuripärand ning teaduslik info.

Prioriteetsed valdkonnad:

- **avaliku sektori info:**
eContent+ programmi üheks põhisuunaks on avaliku sektori e-teenuste arendamine, soodustades avaliku ja erasektori partnerlust. Sageli ei võimalda erinevatel platvormidel ja standarditel väljaarendatud rahvuslikud teenused nende kasutamist ühtsetel põhimõtetel üle kogu Euroopa. Seetõttu on esmatähtis standardiseerimine ning üle-euroopaliste andmekogude ja sisulahenduste pakkumine.
- **Ruumiinfo:**
Programm peab oluliseks ruumiinfo, s.o. asukohapõhise teabe laialdasemat kasutust avaliku ja erasektori poolt. Hinnanguliselt on ruumiinfo avaliku sektori infoga kombineeritav koguni 80% ulatuses. Ruumiinfot on võimalik kasutada sellistes valdkondades nagu nt. transport, põllumajandus, keskkonnariskide juhtimine jne.
- **e-õpe:**
E-õppe valdkonnas rahastatakse projekte, mis loovad lisavõimalusi õpperessursside üle-euroopaliseks kasutamiseks. Programmi seisukohalt on esmatähtis ka avatud standardite kasutamine ning kasutajagruppide kaasamine uute standardite väljatöötamisse.
- **digitaalne kultuuripärand ning teaduslik info:**
Selles valdkonnas tõstetakse esile üle-euroopalise informatsioonilise infrastruktuuri arendamist, et ühendada kvaliteetse teadusliku ning kultuurilise info kogumeid (nt. virtuaalsed raamatukogud) ning kasutusvõimaluste avardamist. Rahastatakse neid e-teenuseid, mis kaasnevad andmekogude ja kultuuripärandi digiteerimise, kogumise ja säilitamisega ning mis soodustavad antud info kasutamist.

Programmis osalemise tingimused

Programmist **eContent+** võivad osa võtta kõik ELi liikmesriigid ning liituvad riigid, samuti programmiga assotsieerunud kandidaatriigid.

Programmi **sihtgrupiks** on:

- väikese- ja keskmise suurusega ettevõtted (VKEd);
- avaliku sektori institutsioonid;
- **kultuurisektor**;
- uurimisasutused ja ülikoolid.

Programm ei toeta teadustegevust, mistõttu projektid keskenduvad suhteliselt turu- ja lõppkasutaja lähedasele arendustegevusele. Programm sobib kõigile nendele organisatsioonidele, kellel on ja/või kes pakuvad kommertsväärtusega teenust/toodet. Kultuurivaldkonna puhul on kommertsväärtust raske realiseerida, kuid kasuks tuleb visioon sellest, kuidas loodav rakendus iseseisvalt toimiks.

Programmis võivad olla tegevad nii avaliku, era- kui ka kolmanda sektori organisatsioonid. Minimaalseks nõudeks on kaks partnerit kahest EL liikmes- või liituvast riigist. Programmi **eContent+** puhul selgub minimaalne partnerite arv 2005 aasta alguses.

eContenti+ programmi saab projekte esitada **1 kord aastas**.

Projektitüübid ja Euroopa Komisjoni poolse toe määr

Programmis **eContent+** on praeguse seisuga kinnitatud järgmised projektitüübid:

- kaasfinantseeritavad tegevused;
- demoprojektid;
- parimad kogemused;
- temaatilised võrgustikud;
- kaasnevad meetmed.

Projektis osalejad peaksid olema suutelised panustama projekti ka omavahendeid (kuni 50%), kuigi rahastamise ulatus sõltub jällegi projekti tüübist.

Demoprojektid (*Demonstration projects*) seisnevad prototüübi või töötava esmalahenduse loomises. Demoprojekt võib hõlmata konkreetse kommertsliku suunitlusega teenuse väljaarendamist või informatsiooni infrastruktuuri parandamist. Programm rahastab reeglina kuni 50% projekti kogumaksumusest ja projektimahud algavad paarist miljonist eurost.

Parimad kogemused (*Best practice*) on töötavad prototüübid. Antud projektitüübi eesmärgiks on kogemuste ja teabe leviku soodustamine. Toetus katab eeskätt rahvusvahelise koostööga seotud kulud ning aitab kaasa ühe valdkonna projektide omavahelisele suhtlusele.

Temaatilised võrgustikud (*Thematic networks*) koondavad mingis konkreetses valdkonnas tippteadmisi ning soodustavad selle teabe levikut võrgustikku kuuluvate liikmete vahel.

Kaasnevad meetmed (*Accompanying Measures*) hõlmavad suurel määral tegevuste 'pehmet' poolt, nt. valdkondlike koostöövõrgustike väljaarendamist, teabeüritusi ning programmi eContent tulemuste levitamist.

Partnerite leidmiseks võib kasutada eContenti partnerotsingu andmebaasi, mis on leitav aadressil: <http://www.content-village.org/partnerSearch.asp>.

Kultuuri võimalused programmis eContent+

Erinevalt käimasolevast eContenti programmist on jätkuprogrammis eContent+ digitaalset kultuuripärandit defineeritud eraldiseisva valdkonnana. Programmi raames pakuvad huvi eeskätt sellised projektid, kus kultuurisule omistatakse interaktiivne roll suhtluses teenuse kasutajaga. Ideaalis peaks teenus olema isetasuv, ehk looma kasutaja jaoks piisavalt palju lisandväärtust selleks, et viimane oleks nõus ühel või teisel viisil kasutuse eest maksma.

*eContenti programmi alt rahastatud projektid leiab eContenti kodulehelt www.cordis.lu/econtent, kuid ka aadressilt www.content-village.org. Kultuurivaldkonna projektidest võib esile tuua **M-Guide** nimelise ettevõtmise, mille raames luuakse kultuurilisi vaatamisväärsusi tutvustav mobiiliplatvormil toimiv asukohatundlik teenus. Projekti esimeses faasis pakutakse arhitektuurimälestiste ja kesklinna vaatamisväärsuste kohta käivat infot. Projektis osalevad avaliku sektori organisatsioonid, telekomiooperaatorid ja IT-ettevõtted kolmest riigist.*

***eMarCon** nimeline projekt hõlmab omakorda geograafiliselt eraldatud meremuuseumide virtuaalseid ühisnäitusi. Teenuse kasutajatel on võimalik omavahel suhelda, samuti pakub süsteem erinevaid ajaloolisi simulatsioone ja mängu, mis on muuseumi külastajate jaoks harva iseloomuga. Projekti kuulub 8 partnerit viiest Euroopa riigist.*

Täpsem info:

Lisateavet eContenti ning selle jätkuprogrammi **eContent+** kohta saab **Sihtasutusest Archimedes** (www.irc.ee), mis on antud programmide rahvuslikuks kontaktpunktiks Eestis.

Kontakt:

Tarmo Pihl
eContent+ programmi rahvuslik kontaktisik
Sihtasutus Archimedes
Väike-Turu 8a
51013 Tartu
Tel: 730 0329
Faks: 730 0336
E-post: tarmop@irc.ee
Koduleht: www.irc.ee

3.3. eTEN

Programmi tutvustus

eTEN on ELi **innovatsiooniprogramm**, mille eesmärk on soodustada **uute e-teenuste loomist ja rakendamist**. Täpsemalt on programmi eesmärgiks **kiirendada e-teenuste kasutuselevõttu**, luues uusi võimalusi kodanike, ettevõtete ning organisatsioonide osalemiseks elektroonilises suhtlemises.

eTEN ei toeta infrastruktuuri arengut, vaid eeskätt uute teenuste turuletoomist. Arendustegevus on seejuures teisejärguline, esmaseks ülesandeks on prototüübi tasemel toimivate teenuste leviku laiendamine ning uute turgude otsimine. Programmi peamised sihtgrupid on väikese ja keskmise suurusega ettevõtted, avaliku sektori organisatsioonid ning teadus- ja arendusasutused, kes omavahelises koostöös loovad uusi või laiendatud internetirakendusi.

eTEN avanes Eestile ELi liikmeks saamisel ning 2004. aastal jaguneb programm **kuueks valdkonnaks**:

- 1) **eValitsus** - veebipõhised teenused, mis tagavad kodanike ja organisatsioonide parema osalemise demokraatia kujundamise protsessides ning valitsemise kodanikukesksemaks muutumise. Esmatähtis on ligipääs avalikele teenustele, valitsuse eri ametkondade omavaheline suhtlus ning avaliku halduse üldine tõhusus.
- 2) **eTervishoid** - teenused, mis soodustavad haiguste ennetamist, tervishoiuteenustele ligipääsetavust ja kvaliteeti ning kohanemist meditsiinialaste uuenduste ja demograafiliste muutustega. Eesmärkideks on parem ligipääs piirideta tervishoiule ID kaartide kasutamise kaudu, elektroonilised haiguslood, kuluefektiivne tervishoid (nii meditsiiniline kui ka administratiivne) ja tervishoiuasutuste toetamine tervishoiu vajaduste hindamisel.
- 3) **eKaasatus** - teenused, mis tugevdavad Euroopa sotsiaalset mudelit, tegelevad puuetega, eakate ja asotsiaalsete inimeste erivajadustega, aitavad üle saada sotsiaalmajanduslikest, hariduslikest, geograafilistest, kultuurilistest ja soolistest barjääridest ning ennetada "digitaalse tõrjutuse" riske. Eesmärk on tagada parem ligipääs avaliku sektori pakutavatele e-teenustele.
- 4) **eÕpe** - hõlmab multimeedia- ja internetitehnoloogiatega laialdasemat kasutamist õppes, teadmiste paremat omandamist ning ligipääsu õppimisele. Põhiliseks eesmärgiks on e-õppe teenuste ligipääsetavuse parandamine kõigile ELi kodanikele.
- 5) **Usaldus ja turvalisus** - e-teenused, e-vahendid ja nendega seonduvad turvalisus- aspektid. Esmane eesmärk on tõsta kodanike usaldust e-keskkonnas suhtlemise vastu.
- 6) **Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted (VKE)** - projektid, mis soodustavad VKEde osalemist e-äris. Peamine eesmärk on suurendada VKEde konkurentsivõimet läbi uute e-teenuste kasutamise, valitsuse teenustele parema ligipääsu, e-äri lahenduste kasutuselevõtu jms.

Programmi prioriteetidid võivad aastate lõikes muutuda.

Projektitüübid

eTENi raames on neli projektitüüpi:

- **Esialgne rakendamine** (*initial deployment*) - katab endas hetkel eksisteerivate ja toimivate kohalike teenuste juurutamist Euroopa eri regioonides. Neid projekte toetab Euroopa Komisjon 10% ulatuses.
- **Turu-uuringud** (*market validation*) - hõlmavad tegevusi, mis on seotud uue teenuse turuletoomise ettevalmistamisega ning seisnevad teenuse elujõulisuse katsetamises (majanduslik, sotsiaalne, administratiivne jne). Turu-uuringud moodustavad ca 95% eTEN programmi esitatavatest taotlustest.
- **Tugitegevus ja koordinaatsioon** - toetavad projektid peavad edendama rahvusvahelist koostööd, looma eTENi projektide elluviimiseks sobivad tingimused, suurendama programmist osavõttu ning teavitama sihtgrupe kaasnevatest võimalustest.
- **Avalikud hanked** (*tenders*) - vajadusel kaalutakse avalike hangete korraldamist konkreetsete projektide lõikes.

Programmis osalemise tingimused

Projektides võivad osaleda nii avaliku, era- kui ka kolmanda sektori organisatsioonid. Projekte saab esitada **üks kord aastas**.

Rahastamise maksimummäär sõltub eeskätt projektitüübist - äriplaani ning esmase prototüübi valmimist toetatakse kuni 50% ulatuses, teenuse tervikliku väljaarendamise puhul ulatub taotleja omafinantseering aga 90%-ni (programmipoolset toetust võidakse lähiajal tõsta kuni 30%ni).

Projektitaotluse täpsemad juhised ning muu vajalik teave on saadaval eTENi kodulehel: <http://europa.eu.int/eten>.

Kultuur programmis eTEN

Kultuur on olnud programmis eTEN oluline valdkond. Kuigi 2004. aasta töökavas kultuuri ei mainita, oli see eTeni programmis 1998. ja 2001. aastal ning eTeni programmi eelkäijas programmis TEN-Telecom. Selle põhjal võib eeldada, et kultuuriteematika saab eraldi rõhutatud järgnevatel projektikonkursi kutsetes, loodetavasti juba 2005. aasta tööprogramm.

Programmis rahastatud projektid on suhteliselt sarnase sisuga - nende peamiseks eesmärgiks on kultuuripärandile interaktiivse ligipääsu loomine läbi veebileidese. Projektide lühikirjeldused leiab aadressilt: http://europa.eu.int/information_society/programmes/eten/cf/project/index.cfm, valides etteantud menüüst Access to Europe's Cultural Heritage.

- **CHANCE** nimeline projekt hõlmab turu-uuringut, mille käigus uuritakse üle-euroopalise kultuuripärandi portaali loomist reguleerivaid seadusi ning töötatakse välja tulujagamise mudel. Projekt ühendab 11 partnerit kuuest riigist.
- **Projekt THALIA** toob interneti vahendusel huvilisteni Euroopa näitekunsti, mida on võimalik näidata ka suurel ekraanil koos helitaustaga. Projekti kuulub kolm partnerit kahest Euroopa riigist.

Lisainfo:

Lisateavet saab **Sihtasutusest Archimedes** (www.irc.ee), mis on programmi **eTEN** rahvuslikuks kontaktpunktiks Eestis.

Kontakt:

Tarmo Pihl

eTEN programmi rahvuslik kontaktisik

Sihtasutus Archimedes

Väike-Turu 8a

51013 Tartu

Tel: 730 0329

Faks: 730 0336

E-post: tarmop@irc.ee

Koduleht: www.irc.ee

3.4. COST - Euroopa teadus- ja tehnikaalane koostöövõrk

Programmi tutvustus

COST on Euroopa **teadus- ja tehnikaalane koostöövõrk**, mis võimaldab rahvuslikult rahastatava uurimistegevuse koordineerimist Euroopa tasandil. Nimetus **COST** tuleneb prantsuskeelsest lühendist, mis tähistab Euroopa teadus- ja tehnikaalase uurimistöö koostööd (*Coopération européenne dans le domaine de la recherche scientifique et technique*). **COST** loodi 1971. aastal. Praegu osaleb **COST**is 35 riiki, Eesti on **COST**i liige 1997. aastast.

Programmi eesmärgid:

- rahvuslike teadusprojektide rakendamine läbi rahvusvahelise koostöö;
- alus- ja rakendusuringute edendamine;
- ettevõtete ja teadusasutuste vahelise teadus- ja arendustegevuse soodustamine;
- teadlaste vahelise koostöö arendamine Euroopas.

Projektide esitamise tingimused

COST toetab uurimis- ja arendustöö rahvusvahelist koordineerimist (nõupidamised ja konverentsid, publikatsioonid jne). Teadus- ja arendustegevuse otsene rahastamine toimub osaliste endi poolt. **COST** liikmesriigid võivad vabalt ühineda mistahes projektiga, eelduseks on vaid rahvusliku rahastamise ja vastava tasemega töögrupi olemasolu. Ühe projekti (kestvus neli aastat) kulud (koosolekutest osavõtt, konverentsid, publikatsioonid) on keskmiselt 60 000 eurot. Kuna tegemist on koostöövõrgustikuga, siis selleks, et projekt töösse läheks, peavad sellest huvitatud olema vähemalt viie riigi teadlased.

Kultuuriprojektide võimalused COST programmis

*Kuna **COST** on väga paindlik koostöövõrgustik, siis sõltub eelkõige teadlastest endist, mis teematikat nad uues projektis käsitleda tahavad. Loomupoolest on kõige rohkem kultuurivaldkonda puudutavaid projekte algatatud sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas. Näiteks projektis **The Impact of the Internet on Mass Media** osalevad **Tartu Ülikooli** meediateadlased. Samas on kultuuri seisukohast huvitavaid projekte avatud ka teiste valdkondade alt, näiteks **Built Heritage: Fire Loss to Historic Buildings**, mis sai toetust tsiviilohvituse valdkonnas. Täpsemat teavet toetust saanud projektide kohta saab programmi kontaktisikult Eestis.*

Teadus- ja arendustegevus- ning innovatsiooniprogrammid

COST - Euroopa teadus- ja tehnikaalane koostöövõrk

Programmi tulevik

Kuna **COST** on **vanim Euroopas tegutsev koostöövõrk**, siis on ta läbi elanud mitmeid muutusi. 2003. aastal alustati tihedamat koostööd Euroopa Teadusfondiga. See võimaldab koordineerida nendes kahes koostöövõrgus tehtavat uurimistööd. **COST** on seotud ka ELi Raamprogrammiga ning tulevikus on oodata nende valdkondade veelgi tihedamat koostööd.

Kontakt:

Ülle Must

SA Archimedes

Väike-Turu 8,

51013, Tartu

Tel: 7 300 330

Faks: 7 300 336

E-post: ylle@archimedes.ee

Kodulehed:

<http://ue.eu.int/Cost/>

<http://cost.cordis.lu>

4. Keskkonnaprogrammid

4.1. LIFE-Keskkond

Programmi tutvustus

LIFE-Keskkond on Euroopa Liidu programm, mis toetab keskkonnapoliitika arengut ja ellurakendamist. **LIFE-Keskkond** rahastab **uenduslikke katse- ja näidistegevusi, mille peamine eesmärk on:**

- keskkonnaalaste meetmete kaasamine maakasutuse arendamisse ja planeerimisse, sh. linna- ja rannikualadel;
- põhja- ja pinnavee säästva majandamise arendamine;
- majandustegevuse mõjude vähendamine keskkonnale;
- heitvee vältimine, ümbertöötlemine ja mõistlik majandamine;
- toodete mõju vähendamine keskkonnale.

Programm on avatud kõigile füüsilistele ja juriidilistele isikutele Euroopa Liidus ja LIFE programmiga spetsiaalselt liitunud riikides (Rumeenia). Programm toetab projekte kuni **50%** ulatuses nende kogumaksumusest.

Projektide esitamise tingimused

Taotleda võivad kõik, kelle projektiidee sobib LIFE raamistikku. Ideekavandi ja projekti koostamise perioodil soovitame võtta ühendust **LIFE-Keskkonna** koordinaatoriga Keskkonnaministeeriumis, et saada täpsemat infot taotlemisprotseduuri ja projekti koostamise kohta. Keskkonnaministeerium korraldab igal aastal 2-3 seminari projektide vormistamise ja elluviimise teemadel. Taotlusi saab esitada **üks kord aastas**.

Kultuuri võimalused

*Kuigi programm **LIFE-Keskkond** on otseselt suunatud keskkonnaprojektide elluviimisele, on hästi planeeritud projektide puhul võimalik kaasata projekti tegevustesse ka mitmeid kultuurivaldkonnaga seotud aspekte. Samas peab arvestama, et projekti põhieesmärk peab olema seotud innovaatiliste keskkonnakaitsemeetmete tutvustamisega ning sealhulgas on oluline tulemuste esitamine laiale avalikkusele. Sega võiks kultuurisektoriga seotud ettevõtmised olla planeeritud alategevustena ning kokkuleppel taotlejaga võiks sobiva idee korral olla projekti kaasatud mõni kultuurivaldkonnas tegutsev organisatsioon.*

*Teoreetiliselt üks paremini **LIFE-Keskkond** programmi sobituv valdkond võiks olla **kultuuripärandiga** seonduv (nt. mõisapargid, eri rahvuste koostöö väärtuslike maastike säilitamisel, planeeringute korraldamisel jms.). Eestis ei ole viimase nelja aasta jooksul olnud projekte, kus on olnud kaasatud kultuurivaldkond või vastavalt seotud tegevused. Hea planeerimise korral on aga seda siiski võimalik korraldada, seejuures peab kindlasti arvestama koostööga teiste sektorite organisatsioonidega.*

Programmi tulevik

Euroopa Komisjon on täiendanud LIFE määrust aastateks 2005-2006. LIFE III jätkuvale programmile (kuni 31.12.2006) eraldatakse 317,2 miljonit eurot. Käsil on ka tuleviku LIFE programmi ettevalmistamine, mis algaks aastal 2007. Hetkel on aga LIFE-Keskkonna programmi jätkumine tagatud 2006. aasta lõpuni.

Kontakt:

Lilika Käis

Keskkonnaministeerium

Toompuiestee 24

Tallinn 15172

Tel: 626 2877

Faks: 626 2901

E-post: lilika@ekm.envir.ee

Koduleht: <http://www.envir.ee/looduskaitse/life.html>

IV. Euroopa Liidu struktuurifondid

1. Struktuurifondidest üldiselt

Euroopa Liidu (EL) struktuurifondide eesmärk on vähendada liikmesriikide arengulisi erinevusi ning toetada mahajäänud piirkondade majanduslikku ja sotsiaalset arengut. ELi struktuurifondide toetusi eraldatakse mitmeaastase programmi ehk riikliku arengukava alusel, mille liikmesriigi valitsus esitab Euroopa Komisjonile. ELi kandidaatriigina on Eesti esitanud Euroopa Komisjonile heakskiitmiseks strateegilise dokumendi "**Eesti riiklik arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks - ühtne programmdokument 2004 - 2006**" (RAK).

Struktuurifonde on kokku neli:

- **Euroopa Sotsiaalfond (ESF)**, mis aitab tõsta tööhõivet inimressursi arendamise kaudu
- **Euroopa Regionaalarengu Fond (ERDF)**, mis toetab majandusarengut ja uute töökohtade loomist
- **Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfond (EAGGF)**, mis toetab põllumajanduse ja maaelu ümberkorraldamist
- **Kalanduse Arendusfond (FIFG)**, mis on suunatud lahendama kalandusvaldkonna probleeme

Struktuurifondide rakendamiseks on Euroopa Liidu liikmesriigid ja regioonid jaotatud vastavalt riigi/piirkonna arengutasemele ja sotsiaalmajanduslikele probleemidele kolme **sihtalasse**:

- **Sihtala 1 (objective 1)**: siia kuuluvad Euroopa Liidu vaeseimad piirkonnad, kus sisemajanduse kogutoodang (SKT) elaniku kohta on vähem kui 75% ühenduse keskmisest (siia kuulub ka kogu Eesti). Investeeringute osas finantseerib sihtala 1 liikmesriikide poolt esitatud programme kuni 75% ulatuses, uuringute ja ekspertabi osas kuni 100%. Üldreeglina rahastatakse kõiki meetmetega seotud riiklikke kulutusi vähemalt 50% ulatuses.
- **Sihtala 2 (objective 2)**: on suunatud struktuuriliste raskustega piirkondade majanduslikule ja sotsiaalsele ümberkorraldamisele. Need on piirkonnad, mis sõltuvad ühest tootmisharust ja mille majandus vajab mitmekesistamist. Nendes piirkondades saavad struktuurifondid rahastada meetmeid kuni 50% ulatuses nende kogumaksumusest. Üldreeglina toetatakse kõiki meetmetega seotud riiklikke kulutusi vähemalt 25% ulatuses.
- **Sihtala 3 (objective 3)**: tegeleb inimressursi arendamisega väljaspool sihtalasisid 1 ja 2. See seisneb eelkõige haridus-, koolitus- ja tööhõivepoliitika ja vastavate süsteemide kaasajastamises.

Eesti riiklikus arengukavas (RAK) ELi struktuurifondide kasutuselevõtuks on ELi struktuurifondide kasutamiseks püstitatud viis prioriteetset eesmärki:

PRIORITEET	EESMÄRK	RAHASTAMISE MAHT
Inimressursi arendamine (ESF)	Eesti tööjõupotentsiaali suurendamine ja efektiivsem ärakasutamine	1,19 miljardit EEK
Ettevõtluse konkurentsivõime (ERDF)	Ettevõtluse konkurentsivõime tõstmine ja tööhõive suurendamine	1,15 miljardit EEK
Maaelu, põllumajandus ja kalandus (EAGGF/FIFG)	Maapiirkondade tasakaalustatud ja jätkusuutliku majandusliku ning sotsiaalse arengu tagamine	888,7 miljonit EEK
Infrastruktuur ja kohalik areng (ERDF)	Säästvat ja tasakaalustatud majandusarengut toetavate infrastruktuuride loomine	2,16 miljardit EEK
Tehniline abi (ERDF)	Programmi tulemusliku ja tõhusa elluviimise tagamine	229 miljonit EEK

Taotlemistingimused ja projektidele esitatavad nõuded

Struktuurifondidest toetuse taotleja esitab oma taotluse alati **rakendusüksusele**. Rakendusüksus tegeleb Eesti riikliku arengukava **meetme** koordineerimisega, s.t. menetleb laekuvaid taotlusi, teeb rahastamisotsuseid, jälgib projekti rakendamist ning kontrollib projektide elluviimist.

Iga meetme kohta valmib eraldi meetme tingimuste määrus ning seal on ära toodud detailsemad nõuded taotlejale ja taotlustele. Meetme tingimustes määratletakse ka taotluse esitamise tähtaeg ja adressaat, kellele taotlus esitatakse ning kes taotlust menetlema hakkab

Taotleja vastavuse kontrollimiseks võib rakendusüksus nõuda andmeid tema maksevõimelisuse, maksuvõlgnevuste, projekti teostamiseks vajalike vahendite olemasolu ning kvalifikatsiooni ja kogemuse kohta.

Iga RAKi raames kaasrahastatav projekt vastama kõigile allpool esitatud **viiele põhinõudele**:

- projekt peab vastama RAK strateegiale ning olema kooskõlas meetme ja prioriteedi eesmärkidega, mille raames rahastamist taotletakse;
- projekt peab olema asja- ja ajakohane - uuringutele, arengukavadele või selgelt tõendatud vajadustele vastav;
- projekt peab olema majanduslikult efektiivne;
- projekt peab olema jätkusuutlik, looma püsiva või pikaajalise lisaväärtuse;
- taotleja peab olema suuteline projekti ellu viima.

Projektitaotluste **hindamine** jaguneb kahte etappi:

- taotluste tehnilise ja finantsvastavuse kontroll;
- taotluste sisulise kvaliteedi hindamine;

Omafinantseerimine

Omafinantseeringuks nimetatakse toetuse saaja poolset panust projektis (projekti eelarves e. kogumaksumuses). Projekti omafinantseeringu hulka arvestatakse vaid toetuse saaja poolt tehtud lubatud kulutused. Kaasfinantseering seevastu on finantseering, mille on teinud teised projekti rahastajad lisaks toetuse saaja poolt tehtud omafinantseeringule.

Omafinantseeringu nõutava mahu olemasolu on struktuuritoetuse saamise vältimatuks eeltingimuseks. Sõltuvalt konkreetsest meetmest ja toetuskeemist võidakse taotlejatele kehtestada omafinantseeringu miinimummäärad ning toetuse andmise maksimummäärad. Erinevatele taotlejatele võidakse kehtestada erinevad omafinantseerimise määrad. Taotleja jaoks on siinkohal kasulik põhjalikult tutvuda toetuse saamise tingimustega. Vajadusel võib alati küsida lisainfot kas **maakondlikust arenduskeskusest** või **rakendusüksusest**.

Oluline on mees pidada, et üksikprojektile eraldatav struktuuritoetus on riigi poolt antav tagastamatu rahaline abi, mida rahastatakse Euroopa Liidu struktuurifondidest. Samal ajal kehtib reegel, et mistahes EL struktuurifondidest kaasrahastatavat projekti peab alati kaasfinantseerima ka avaliku sektori vahenditest, olgu rahastamisallikaks riik, kohalik omavalitsus või mõni teine avalik institutsioon. Allpool on nimetatud võimalikud rahastamisallikad nii avaliku kui ka erasektori finantseeringu puhul:

Projekti finantseering loetakse **avaliku sektori omaks**, kui rahastaja(d) on:

- riik;
- kohaliku omavalitsuse üksused;
- avaliku sektori valitseva mõju all olevad sihtasutused, mittetulundusühingud ja äriühingud

Erasektori finantseeringut annavad:

- avalikku sektorisse mittekuuluvad äriühingud, sihtasutused ja mittetulundusühingud
- muud organisatsioonid, mis ei kuulu avalikku sektorisse
- FIEd
- Eraisikud

Eesti kogemus

Eestile avanesid EL struktuurifondid Euroopa Liidu liikmeks saamisel. Seega nimetatud struktuurifondidest toetuste taotlemisel meil otsest kogemust veel ei ole.

Küll aga on Eesti, nagu ka kõik teised uued liikmesriigid kandidaatriikidena alates aastast 1997 saanud kasutada eelstruktuurifondide võimalusi. Eelstruktuurifondide raames on toetust saanud mitmed kultuurivaldkonna projektid. (Väga oskuslikult on struktuurifondide võimalusi oma kultuuri arendamisel ja oluliste investeeringute tegemisel ära kasutanud Iirimaa, Soome jt Euroopa Liidu liikmesriigid.).

Eelstruktuurifondid on:

- **Põllumajanduse ja maaelu arendamise programm** (SAPARD)
- **Keskkonna- ja transpordi infrastruktuuri rahastamisvahend** (ISPA)
- **PHARE programm** (sotsiaal-majanduslik areng, administratiivne suutlikkus, seadusandluse harmoneerimine)

Eelstruktuurifondide PROJEKTINÄITEID Eestist

Näide 1

Pärsti vallas renoveeritakse **Heimtali mõisakompleks**. Mõisa peahoone, milles asub Raudna põhikool, renoveeritakse, ning endisesse ringtalli ehitatakse spordihoone. Euroopa Liidu vahenditest rahastatakse vajalikud uuringud ja projekteerimistööd. Kaasrahastajaks on Pärsti vald. Investeeringu suurus aastatel 2003-2004 on kokku 966 500 krooni.

Näide 2

Viljandi Maagümnaasium rekonstrueeritakse, et säilitada ajalooline hoone ja tagada kaasaja haridusasutuse vajadused. **Eelstruktuurivahenditest** rahastatakse rekonstrueerimise projekt. Kaasrahastajaks on Viljandi linn. Investeeringu suurus aastatel 2003-2004 on kokku 486 100 krooni.

Näide 3

Külarahva annetustest 1905. aastal ehitatud **Tali seltsimaja** remont, et jätkata seltsi tegevust ajaloolises hoones. **SAPARDi 6. meetme** vahenditest rekonstrueeritakse küttesüsteemid ja vahetatakse hoone aknad. Investeeringu suurus kokku 386 890 EEK.

Näide 4

Suuremõisa mõisakompleksis kontseptsiooni koostamine ja rakendamine. **SAPARDi 6. meetme** vahenditest vahetati endise juustukoja katusealune soojustus. Hoones asub Suuremõisa küla Kultuuri- ja Noortekeskus. Kaasrahastajaks on Pühalepa vald ja investeeringu suurus kokku 656 500 krooni.

Näide 5

Kuressaare kindluse kui turismiobjekti arendamine. Täiustatakse külastajatele vajalikke teenuseid ning tooteid. **PHARE vahenditest** rekonstrueeritakse endine kütusehoidla muuseumi eksponaadihoidlaks ja remonditakse kindluse vallis asuvad avalikud käimlad. Projekti rahastajad on lisaks EAS Regionaalarengu Agentuur, Kuressaare Linnavalitsus ja Saaremaa Muuseum. Projekti üldmaksumus on 2,7 miljonit krooni.

Näide 6

Tartu Mänguasjamuuseumi filmi- ja teatrinukkude maja väljaehitamine ja kaasaegse muuseumi-väljapaneku loomine. Filmi- ja teatrinukkude maja rajatakse ajaloolise koolimaja juurde ehitatud abihoonesse, mis projekti käigus rekonstrueeritakse.

Projekti rahastajad on PHARE Turismiinvesteeringute programm ja Tartu Linnavalitsus. Projekti üldmaksumus on 5,2 miljonit krooni.

Näide 7

Väätša mõisakompleksi terviklahenduse koostamine. Kirjeldatakse võimalusi ja vajadusi hoonete ja rajatiste säilitamiseks ja piirkonnale oluliste funktsioonide toomiseks kompleksi. **PPF vahendite** abiga rahastatakse Väätša mõisakompleksi renoveerimise eeltööd ja uuringud, ajalooline õiend, dendroloogiline ekspertiis mõisapargile, ekspertiis ning tasuvusuuringud. Projekti tulemusena koostatakse arendus- ja renoveerimisprojekt taotlemaks toetust Riikliku arengukava meetmest 4.6. (kohalik sotsiaalmajanduslik areng). Projekti kaasrahastajaks on Väätša vallavalitsus. Projekti kogumaksumuseks on ca 415 000 krooni.

Struktuurifondide tulevik

Praegu kehtiv riiklik arengukava, mis on aluseks struktuurifondide toetuste taotlemisel, on koostatud perioodiks 2004-2006. 2005. a. esimesel poolel peaks algama ministeeriumidevaheline koostöö järgmise riikliku arengukava koostamiseks (eeldatavalt aastateks 2007-2013).

Kultuuriprojektide võimalused struktuurifondides

Kultuuriprojektidele on võimalus toetust saada peamiselt alljärgnevatest struktuurifondide meetmetest ning programmidest:

- Meede 2.4. - **Turismi arendamine** (ERDF);
- Meede 3.3. - **Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas** (EAGGF/FIFG);
- Meede 3.5. - **Külade taastamine ja arendamine** (EAGGF/FIFG);
- Meede 4.6. - **Kohalik sotsiaalmajanduslik areng** (ERDF);
- Euroopa Ühenduse algatus **INTERREG**;
- Euroopa Ühenduse algatus **EQUAL**.

Järgnevalt on kirjeldatud nimetatud **riikliku arengukava (RAKi) meetmeid** ja **Euroopa Ühenduse algatusi**, kus kultuuriprojektidel on kõige tõenäolisemad võimalused kaasa lüüa.

Lisainfo kodulehelt <http://www.struktuurifondid.ee>

1.1. Meede 2.4. - Turismi arendamine (Euroopa Regionaalarengu Fond)

Turismi arendamise meetme eesmärgiks on jätkusuutliku majanduskasvu tagamine turismisektori konkurentsivõime suurendamise abil.

Meetme konkreetsemad eesmärgid on:

- suurendada oluliselt Eesti riigi ja siinse turismitoote rahvusvahelist tuntust;
- arendada välja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline ja senisest atraktiivsem, mitmekülgsem ja kvaliteetsem turismitoode;
- arendada turismitoodete turundusvõimalusi ja parandada nende kättesaadavust välisriikides.

Turismi arendamise meede jaguneb **kolmeks alaprogrammiks:**

A. Turismi tootearenduse ja turunduse programm

Alaprogrammi eesmärk on Eesti turismiteenuste ja -toodete valiku mitmekesistamine, nende kvaliteedi parandamine ja rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamine ning nõudluse kasvatamine Eesti turismitoodete järele rahvusvahelistel sihtturgudel.

Võimalikud taotlejad on Eestis registreeritud äriühingud, milles riigi või kohaliku omavalitsuse osalus ei ole üle 25%.

Toetatavad tegevused:

- **ettevõtetele suunatud tootearenduse toetus:**
  - (1) toitlustus- ja majutuskohdade rajamine ning arendamine, turismihooaega pikendavate teenuste loomine;
  - (2) uued ja täiustatud vaatamisväärsused;
  - (3) aktiivse puhkuse tooted;
  - (4) konverentsiturismi arendamine Tallinna, Tartu ja Pärnu piirkondades;
- **ettevõtjate rahvusvahelistele sihtturgudele suunatud turundustegevuste toetamine, sh:**
  - (1) toote- ja nõudlusuringud;
  - (2) turundusplaani koostamine;
  - (3) kvaliteetsete infokandjate ja jaotusmaterjalide valmistamine;
  - (4) müügiarendusüritused (tooteesitlused, kliendipäevad, tooteid tutvustavad reiseid).

Lisaks ettevõtetele kavandatakse investeeringuid ka riigi omanduses olevate tähtsate looduslike, ajaloo- ja kultuuriobjektide arendamisse, kui antud investeeringud on vajalikud turismiteenuste ekspordi arendamiseks.

Antud programmi rakendusüksuseks on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) - <http://www.eas.ee>

Summad ja toetuse määrad:

- tootearendustoetuse korral on minimaalne toetussumma 800 000 ja maksimaalne 15 miljonit krooni.
- turundustoetuse korral on minimaalne toetussumma 75 000 ja maksimaalne 1,5 miljonit krooni.

Toetuse määr on kuni **50%** projekti kogumaksumusest. Harjumaa ja Tallinna puhul on toetuse määr kuni **40%** projekti kogumaksumusest. Turismi tootearenduse ja turunduse programm avaneb 2004. aasta jooksul.

Antud programmi **rakendusüksuseks on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS)** - <http://www.eas.ee>

B. Keskvalitsuste turismiinvesteeringute projektid

Eesmärk on muuta keskvalitsuse omandis olevad loodus- ja kultuuripärandiobjektid turistidele huvipakkuvateks vaatamisväärsusteks.

Võimalikud taotlejad keskvalitsuse suurprojektide puhul on **ministeeriumid**. Kohaliku omavalitsuse omanduses olevaid objekte antud meetme abil **ei toetata**.

Rakendusüksus ja lisainfo:

Majandus- ja Kommuniaktsiooniministeerium - <http://www.mkm.ee>

Programmi kavatakse hakata rakendama **2005. aastal**.

C. Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamine

Antud alameetme alt toetatakse **järgmisi tegevusi**:

- Eesti turismi turunduskontseptsiooni arendamine;
- turu-uuringute teostamine sihtturgudel;
- ühisturundusüritused;
- kampaaniad Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamiseks;
- müügiesituste tegevused turismitoote nõudluse suurendamiseks;
- infomaterjalide valmistamine ja levitamine;
- Eesti turismitooteid tutvustavate väljapanekute ja esitluste korraldamine.

Programmi rakendusüksus on **Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS)** - <http://www.eas.ee>

Kultuuri võimalused Turismi arendamise meetmes

Tootearenduse ja turunduse alaprogramm on mõeldud ettevõtetele. MTÜd, sihtasutused ja avaliku sektori organisatsioonid programmis osaleda ei saa. Seega on antud alaprogrammi raames võimalus osaleda kultuurivaldkonnas tegutsevatel ettevõtetel (loovtööstustel; kultuuriturismile keskendunud ettevõtetel jms).

Keskvalitsuse turismiinvesteeringute projektide alaprogrammi raames saavad taotlejateks olla ministriumid. Kultuuri vallas on see meede mõeldud eeskätt Kultuuriministeeriumile. Muude organisatsioonide algatatud projektid siinkohal arvesse ei tule.

Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise alaprogrammi rakendamine on viidud EASi pädevusse, kes tegeleb Eesti tutvustamisega maailmas ning riiklike mainekujundusprogrammide elluviimisega. Seega on EAS antud alameetme raames ainuke organisatsioon, kes saab projekte esitada.

Kontakt:

Maris Eenmaa
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

Tel: 6279 771

E-post: maris.eenmaa@eas.ee

Koduleht: <http://www.eas.ee>

1.2. Meede 3.3 - Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas

Meetme eesmärk on maaettevõtluse arendamise kaudu suurendada maaelanike tööhõivet ja tulutaset ning toetada tegevusi, mis loovad või säilitavad maapiirkonna mittepõllumajanduslike väikeettevõtete töökohti ning soodustavad kohaliku tooraine kasutamisele või teenuste arendamisele suunatud väikeettevõtete arengut maapiirkonnas.

Võimalikud taotlejad:

- põllumajandustootjad, kes alustavad mittepõllumajandusliku ettevõtlusega maapiirkonnas;
- ettevõtjad, kes mitmekesistavad või laiendavad oma tegevust.

Toetatavad tegevused:

- maaturism ja sellega seonduvad tegevused (sh. vaba aja veetmise võimalused, toitlustamine);
- käsitööstuslik ettevõtlus;
- põllumajandusvaldkonnale lähedaste tegevuste arendamine (investeeringutoetus ja arendustoetus selliste toiduainete tootmise alustamiseks ja laiendamiseks, mis pole loetletud EL poolt kehtestatud põllumajandustoodete nimekirjas);
- teeninduslik ettevõtlus (sh. külapoed, parandustöökojad, masinaühistud, teenindussalongid jms);
- investeeringud maapiirkonna infrastruktuuri (elektrivarustus, juurdepääsuteed, veevarustus ja kanalisatsioon).

Summad ja toetuse määrad:

- toetuse määr on kuni 50% investeeringu maksumusest;
- maksimaalne toetus ühe taotleja kohta on 2004. aasta juuni seisuga kinnitamisel.

Kultuuriprojektide võimalused

Maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise meede ei ole otseselt suunatud kultuuri- ja ajalooäärtuste taastamisele ja säilitamisele. Ennekõike toetatakse ettevõtjate projekte, mille eesmärgiks on uute tegevuste tekitamine traditsioonilise põllumajanduse kõrvale ja seeläbi ettevõtjatele stabiilsema majanduskeskkonna tagamine. Lubatavatest tegevusaladest saavad elukeskkonna, kultuuripärandi ja loodusväärtuste hoidmiseks teha kõige rohkem need ettevõtjad, kes näevad oma tulevikku maaturismi ja traditsioonilise käsitööstusliku tegevuse arendajatena. Seega on ettevõtjatel võimalus väiksemate kulutustega tuua taaskasutusse vanad talukompleksid või mõisahooned, sepikojad või viinaköögid, rekonstrueerides neid turismitaludeks või käsitöökodadeks, mis annavad huvilistele võimaluse kududa kangast, sepistada, tegeleda puutöö või keraamikaga jms.

Senine praktika on näidanud, et valdavalt tunnevad maapiirkonna ettevõtjad huvi turismitalude ja majutusettevõtete rajamise vastu. Toetust on antud mitmetele projektidele, mille tulemusena on tühjalt seisnud mõisahooned ümber ehitatud majutusettevõteteks. Paljud turismitalude projektid näevad oma edu panti paikkonna ajaloolistes ja loodusväärtuses, lisades sinna juurde külastajatele pakutava võimaluse osaleda käsitööstuslikus tegevuses.

Meede 3.3. - Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas

Rakendusüksus ja lisainfo:

Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet (PRIA) - <http://www.pria.ee>

Taotlusi on plaanis vastu võtta PRIA piirkondlikes büroodes perioodil juuli-oktoober 2004.

Kontakt:

Anneli Kimmel

PRIA

Tel: 737 1281;

E-post: anneli.kimmel@pria.ee

Koduleht: <http://www.pria.ee>

1.3. Meede 3.5. - Külade taastamine ja arendamine

Üldinfo

Meetme eesmärgiks on parandada elukeskkonna atraktiivsust maapiirkonnas, ning selle abil soovitakse:

- tugevdada omaalgatust, koostöötahet ning sotsiaalseid suhteid;
- arendada sotsiaalset infrastruktuuri;
- hoida külade loodus- ja ehituspärandit ning parandada külade välisilmet;
- parandada erinevate teenuste kättesaadavust külaelanikele.

Toetuse abil soodustatakse süsteemsemat lähenemist kohalikule arendustegevusele ning toetatakse tegevusi, mis on suunatud küla **sotsiaalse infrastruktuuri arendamisele**. Viimase all peetakse silmas külaelanike ühiseks tegevuseks mõeldud ühiskondlikke ehitisi ja muid objekte, mis suurendavad elanikkonna võimalusi teha koostööd ning korraldada ühisüritusi, tagavad ligipääsu teabele ning mille arendamine parandab küla välisilmet ja üldist elukeskkonna kvaliteeti.

Meetmele on käesolevaks programmiperioodiks (2004-2006) planeeritud rahalisi vahendeid ligikaudu **100 miljonit krooni**, millest 20% makstakse Eesti riigieelarvest, ning 80% Euroopa Liidu vahenditest.

Projektide esitamise tingimused

Külade taastamise ja arendamise meetme raames toetatakse avaliku kasutusega investeeinguobjekte, s.t need peavad olema mõeldud kasutamiseks kõigile küla elanikele. Toetuse taotlemiseks peavad muuhulgas olema täidetud järgmised nõuded:

- taotlejaks võib olla MTÜ või ettevõtja, kes tegutseb külas, alevikus või alevis;
- planeeritud tegevused peavad olema kooskõlas küla arengukavaga ning kavandatav objekt peab asuma maapiirkonnas;
- kavandatav investeeinguobjekt kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks investeeingujärgseks majandusaastaks;
- ehitise puhul peab olema kehtiv ehitusluba ning pargi puhul vastav haljastusprojekt;
- kavandatavat investeeingut ei ole rahastatud teistest riiklikest või Euroopa Liidu vahenditega finantseeritud programmidest või fondidest;
- peale projekti teostamist tuleb investeeinguobjekti kasutada vähemalt viie aasta jooksul vastavalt selle sihtotstarbele.

Taotlused esitatakse **Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametile (PRIA)**.

Kultuuri võimalused

Külade taastamise ja arendamise meetme alt toetatakse järgmisi kultuurivaldkonda puudutavaid investeeringuid:

- seltsimaja, kultuurimaja, spordisaali või muu avalikuks kasutamiseks mõeldud hoone või selle osa ehitamist või rekonstrueerimist;
- pargi, haljasala, puhkeala või muu sellise avalikuks kasutamiseks mõeldud rajatise ehitamist või parandamist;
- mängu- või spordiväljaku või muu sellise avalikuks kasutamiseks mõeldud vaba aja veetmise rajatise ehitamist või parandamist;
- külaplatsi (lõkkeplats, kiigepiis, linnamägi vms) rajamist või parandamist;
- matkaraja, terviseraja või õpperaja rajamist või parandamist;
- paadisilla rajamist või parandamist;
- ujumiskoha rajamist või parandamist;
- küla tutvustavate püsiviitade või -kaartide ostmist;
- seltsimaja, kultuurimaja, spordisaali vms hoone ruumide sisustuse ostmist;
- sporditarvikute ostmist;
- muusikariistade ostmist;
- rahvariiete ostmist;
- infopunktiks mõeldud vajaliku hoone ehitamist või rekonstrueerimist;
- infopunkti sisustuse ostmist;
- infopunktis kasutatavate tehnoloogiaseadmete (riist- ja tarkvara) ostmist.

Projektinäited

Sarnaseid tegevusi toetati väikses mahus ka **SAPARDi** programmi raames käivitatud külade taastamise ja arendamise investeeringutoetuse alt, mille taotluste esimene voor avanes 2003. aasta detsembris. Üheks edukaks projektide kirjutamise eestvedajaks oli **Eesti Külade ja Väikelinnade Liikumine KODUKANT**, kes käivitas ettevalmistava projekti **E-village** e. Eesti külad, mis keskendus koolituse korraldamisele külade arengukavade koostamisest ja ellurakendamisest. Projekti tulemusena toimivad kõigis maakondades Kodukandi maakonnaühenduste keskused ning igas maakonnas valmisid mitmed külade arengukavad ja taotlused SAPARDi 6. meetmele esitamiseks.

Meetme tulevik

SAPARDi kogemus näitas, et huvi selliste tegevuste vastu on väga suur. Kuna meede on üks riikliku arengukava meetmetest, siis jätkub nimetatud tegevuste toetamine kindlasti ka aastatel 2004-2006. 2004. aastal planeeritakse taotluste vastuvõttu aasta teises pooles.

Kontakt:

Sille Rähn

Põllumajandusministeerium

Tel: 625 6162

E-post: sille.rahn@agri.ee

Koduleht: <http://www.agri.ee>

1.4. Meede 4.6. - Kohalik sotsiaalmajanduslik areng

Antud meede jaguneb **2 alaprogrammiks**:

A. Kohaliku füüsilise elukeskkonna arendamise programm

Eesmärgid:

- kohalike avalike teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine ning ühtlustamine;
- kohaliku infrastruktuuri arendamine;
- kohaliku elanikkonna töövõimaluste ja elukvaliteedi parandamine;
- piirkondade arengupotentsiaali kitsaskohtade (nn. pudelikaelte) kõrvaldamine.

Võimalikud taotlejad:

- kohalikud omavalitsused;
- avaliku sektori enamusosalusega äriühingud (ainult kohaliku transpordi infrastruktuuri taotlused);
- MTÜd ja sihtasutused, s.h. kogudused

Toetatavad tegevused peavad hõlmama investeringuid munitsipaalinfrastruktuuri objektide arendamiseks järgmistes valdkondades:

- üldharidus (üldhariduskoolid, lasteaiad);
- sotsiaalne infrastruktuur (tööhõivet stimuleerivate sotsiaalteenuste osutamisega seotud kohalik infrastruktuur);
- kohalik transpordi infrastruktuur (sillad, viaduktid, tunnelid, übersõiduteed, saartega ühenduse pidamiseks vajalikud sadamad);
- kohalik tehniline infrastruktuur (katlamajad, kaugküttevõrgustik, tänavavalgustussüsteemid).

Rakendusüksus ja lisainfo:

Programmist toetuse taotlemiseks koostatakse **kohalike omavalitsuste investeringutoetuste kava** (edaspidi **KOIT** kava). KOIT kava koosneb kohalike omavalitsuste investeringuprojektide loetelust, mille abil täidetakse käesoleva programmi eesmäärke. Taotlusi võib esitada ainult KOIT kavas ettenähtud objektide kohta. KOIT kava kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega. KOIT kava koostamist aastateks 2004-2006 korraldab Siseministeerium.

Kohaliku füüsilise elukeskkonna arendamise programm avaneb 2004. a. jooksul.

B. Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise programm

Programmi **eesmärgiks** on piirkondade arengupotentsiaali maksimaalset ärakasutamist takistavate tegurite kõrvaldamine ning piirkonnale omase konkurentsieelise väljaarendamine.

Võimalikud taotlejad:

- kohalikud omavalitsused;
- MTÜd ja sihtasutused, s.h. kogudused;
- **maakonnamuuseumid**;
- riigiasutused.

Toetatavad tegevused

Toetatakse **kohalikku turismi- ja puhkemajandust ning piirkonna ettevõtluskeskkonna atraktiivsust arendavaid projekte**, mis sisaldavad järgmisi tegevusi:

- külastus- ja vabaajavõimaluste väljaarendamine ja mitmekesistamine, sealhulgas külalissadamate ja randumiskohtade arendamine; aktiivse puhkuse võimaluste mitmekesistamine (nt matka- ja õpperajad, vabaajaharrastuste võimalused, külastuskeskused, vastava eritehnika soetamine); puhkeotstarbeliste väikerajatiste väljaarendamine ja heakorrastamine (nt laagriplatsid, paviljonid, kiiged jms.); puhke- ja turismiobjektide tugiinfrastruktuuri väljaarendamine (nt. parkimiskohad, juurdepääsuteed ja -rajad, sanitaar- ja jäätmehooldustingimused, infotahvlid ja -viidad);
- kultuuriliselt ja looduslikult väärtuslike alade eksponeerimine; ajalooliste ehitiste ja objektide renoveerimine, ajalooliste varemete konserveerimine ning nende taaskasutusele võtmine kaasaegsetes funktsioonides; objektide vaadeldavuse ja juurdepääsu tagamine; haljastuse korrastamine; arhitektuuri-, ajalooliste, kultuuri- ja loodusväärtuste eksponeerimine, külastajaprogrammide loomine; vaateplatvormide ja -tornide rajamine; mahajäetud ja ohtlike ehitiste likvideerimine;
- piirkonnaspetsiifiliste regulaarürituste käivitamine, sealhulgas traditsioone loovate ürituste algatamine; kohalikku eripära tutvustavad tegevused;
- endiste militaar- ja tööstusobjektide ning -alade taaskasutusele võtmine uutes funktsioonides: lammutustööd, jääkreostuse likvideerimine, maa-ala detailplaneeringu koostamine, keskkonnamõjude hinnangu koostamine.

Projektide raames on täiendavalt abikõlblikud järgmised **projekti eesmärged ja põhitegevusi toetavad tegevused**:

- piirkondlike koostöövõrgustike väljaarendamine, sh. era- ja avaliku sektori vahelise koostöö arendamine (nt. seminarid, foorumid jms);
- piirkonna maine kujundamine, sh. mainekujunduskampaaniate ettevalmistamine ja läbiviimine, infomaterjalide valmistamine.

Eelistatakse **kompleksprojekte**, mille eesmärkide saavutamiseks kavandatakse omavahel seotud erinevaid ülaltoodud tegevusi, mis on seotud kohalike arengukavadega.

Summad ja toetuse määrad:

Toetuse minimaalne suurus projekti kohta on **500 000 krooni**, maiskmaalne aga kuni **15 miljonit krooni** kogu programmiperioodi (2004-2006) jooksul. Struktuuritoetuse määr ei või olla suurem kui **80%** projekti avaliku sektori abikõlblikest kuludest.

Kultuuriprojektide võimalused

Kultuurivaldkonnaga seotult on piirkondade konkurentsivõime tugevdamise alameetme raames lubatud tegevustena välja toodud järgmised: kultuuriliselt ja looduslikult väärtuslike alade kaitsmine ja eksponeerimine, piirkonnaspetsiifiliste regulaarürituste käivitamine ning kohalikku eripära tutvustavad tegevused.

Toetust saavad seega taotleda ettevõtmised, mis keskenduvad kohaliku kultuuripärandi tutvustamisele, kaitsmisele ja eksponeerimisele. Olulisteks märksõnadeks on siinkohal kultuuriturism, mõisad ning mõisaturismi toode. Viimane peaks olema sulam ajaloo- ja kultuuriüritustest, arhitektuurist, loodusest, eri piirkondade igapäevaelust, söögist-joogist ning mõisaga seotud juttudest ja legendidest.

Rakendusüksus ja lisainfo

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) - <http://www.eas.ee>

Programm avaneb hiljemalt 2004. a. jooksul.

Projektinäited

Põlvamaa Talurahvamuuseum

Põlvamaa Talurahvamuuseum sai meetme 4.6. raames toetust 1,69 miljonit krooni muinsuskaitsealuse peahoone restaureerimiseks, ekspositsiooni täiendamiseks ja avafondi rajamiseks ning territooriumi kujundamiseks, samuti toetati muuseumi infotrükise väljaandmist ja teeviitade korrastamist.

Narva Muuseum

Narva Muuseum sai toetust 9,36 miljonit krooni Narva linnuse põhjaõue avamiseks turistidele. Projekt hõlmab renoveerimistöid ning uue turismiobjektina eksperimentaalajaloo keskuse rajamist, mis tutvustab ja uurib 17. sajandi eluolu, käsitöövõtteid ja muud seonduvat.

1.5. Euroopa Ühenduse algatus INTERREG

Tutvustus

INTERREG on üks neljast Euroopa Ühenduse algatusest, mille raames on liikmesriikidel võimalik välja töötada mitmesuguseid programme. EL "vanades" liikmesriikides on käesoleval, **INTERREGI** kolmandal programmiperioodil aastateks 2000-2006 käimas 70 INTERREG III programmi, mille rahaline kogumaht on ligikaudu 81 mld krooni.

INTERREG III programme rahastatakse **Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF)**. Eestile on perioodil 2004-2006 rakendatavate INTERREG programmide raames kokku planeeritud umbes 166 miljonit krooni, kuid heade projektitaotluste olemasolu korral võib see summa ka suuremaks kujuneda.

INTERREG III programmid on **regionaalarengu programmid**, mille laiemaks **eesmärgiks** on riigipiiride kui regioonide arengut pärssivate tegurite negatiivse mõju vähendamine ning piirkondade majandusliku ja sotsiaalse sidususe tugevdamine. **INTERREGI** projektid on reeglina rahvusvahelised.

INTERREG III jaguneb kolmeks erinevaks tegevussuunaks:

- **INTERREG III A - piireületav (ingl k *cross-border*) koostöö**, st kahepoolne koostöö naaberriikide piiriregioonidega. Tegevussuund A toetab piireületava koostöö projekte eelkõige majandusarengu, tööhõive, transpordi, turismi ja keskkonnakaitse vallas. Eesti saab teha koostööd Läti, Soome ja Venemaa piiriregioonidega Eesti-Läti-Vene INTERREG III A koostööprioriteedi ning Lõuna-Soome - Eesti INTERREG III A programmi raames.
- **INTERREG III B - riigiülene (ingl k *transnational*) koostöö**, st vähemalt kolme riigi omavaheline koostöö ELi regioonide sees. Tegevussuund B toetab rahvusvahelisi ühisprojekte, mis edendavad riigiülest koostööd eelkõige ruumilise planeerimise ja regionaalarengu valdkonnas, seda eeskätt pikemaajaliste riigiüleste koostöövõrgustike loomise kaudu. Eesti saab teha koostööd Läänemerepiirkonda kuuluvate riikidega (Leedu, Läti, Norra, Poola, Rootsi, Saksamaa, Soome, Taani, Valgevene ja Venemaa) Läänemerepiirkonna INTERREG III B programmi raames.
- **INTERREG III C - regioonidevaheline (ingl k *interregional*) koostöö**, st vähemalt kolme riigi omavaheline koostöö kogu Euroopa Liidu ulatuses. Tegevussuund C toetab regionaalsete ja avaliku sektori institutsioonide koostööd kogu Euroopa Liidu ulatuses, hõlmates ka saari ja Euroopa Liidu äärealasid. Lisaks on võimalik taotleda toetusi mereäärse ja rannikualase koostöö, ruumilise planeerimise küsimuste ning looduslike või inimeste põhjustatud katastroofide lahendamiseks.

Projektide esitamise tingimused

Kuna **INTERREGI** programmid toetavad regionaalarengut, peab igal projektil olema selge positiivne mõju kõikide projektis osalevate regioonide arengule. Tihti on **INTERREGI** projektid suunatud mitmes riigis esineva sarnase probleemi lahendamisele või mõne valdkonna arendamisele erinevates riikides sarnaste põhimõtete alusel. Samuti võivad projektid olla suunatud ühiste planeeringute, strateegiate ja arengukavade ning teenuste ja toodete väljatöötamisele ja turustamisele, kogemuste vahetamisele koolitustel ja seminaridel jms., mis aitavad kaasa projektis osalevate regioonide tasakaalustatud ning jätkusuutlikule arengule.

Taotlejateks võivad olla:

- avaliku sektori institutsioonid;
- ülikoolid ja teadusasutused;
- MTÜd ja sihtasutused.

Ettevõtted üldjuhul projektides partneritena osaleda ei saa, st. nende rahalise panuse pealt projekti ERDF toetuse suurust ei arvestata. Erasektor on oodatud projektides osalema lisapartnerina, rahastades oma tegevusi omavahenditest.

Kuna Eesti kuulub Sihtala 1 piirkonda, on **INTERREG** projektide omafinantseerimise miinimummäär Eesti projektipartneritele 25%. Struktuurifondidest taotletav toetus võib seega moodustada kuni 75% eesti partnerite abikõlblikest kuludest.

Käesoleval programmiperioodil on Eesti partneritel võimalik küsida Siseministeeriumilt toetust omafinantseerimise osaliseks katmiseks kuni 2/5 ulatuses nõutavast omafinantseerimise miinimummäärast. Toetuse taotlemise protseduurid kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega.

Igal INTERREG programmil on kindlaksmääratud taotlemisprotseduur, millest toetuse taotlemisel lähtuda. Üldjuhul on iga INTERREG programmi raames projektitaotluste esitamiseks **aastas mitu taotlusvooru**.

Kuna INTERREG projektides osalevad institutsioonid mitmest riigist, võtab projektide ettevalmistamine suhteliselt kaua aega. Ettevalmistamisaeg INTERREG III B ja III C projektide puhul on keskmiselt 1 - 1,5 aastat.

Kultuuriprojektide võimalused

*INTERREG programmide raames ainult kultuurile suunatud projekte ei toetata, sest tegemist on regionaalarengu programmidega. Samas on Eestile avatud INTERREG programmide raames meetmeid, mille alt on võimalik kultuuriprojekte teatud tingimustel rahastada. Eelkõige peab projektil olema otsene positiivne mõju osalevate regioonide arengule. Eestist on aga tuua mitmeid häid näiteid, kuidas kultuurivaldkonna ettevõtmised on edukalt regionaalarengule mõeldud allikatest toetust saanud. Eesti osalejad on seni (kuni Euroopa Liidu laienemiseni) rahastanud oma tegevusi INTERREG projektide raames enamasti **PHARE CBC** programmi vahenditest.*

Projektinäited**Lõuna-Soome - Eesti INTERREG III A programm**• **Koostöö arendamine spordi valdkonnas:**

Projektis osalevad **Viljandi Maavalitsus** ja Turu Ülikool Soomest. Koostöö eesmärgiks oli arendada välja Edela-Soome, Porvoo ja Viljandi vahelise spordialase koostöövõrgustiku mudel. Võrgustiku raames peaksid koostööd tegema erinevad regionaalsed ja kohaliku avaliku võimu asutused, spordiorganisatsioonid, kohalikud spordiklubid ning soovi korral ka muud organisatsioonid.

• **Turu - Tartu kultuurisild:**

Partnerid on **Tartu Linnavalitsus** ja Turu Ülikool. Projekti eesmärgiks on laiendada koostöövõrgustikke ning suurendada kogemuste ja oskusteabe vahetamise osakaalu muuseumide vahelises koostöös. Projekt toetab tegevusi, mis on seotud mõlemas linnas toimuva üritusega **Hansa Aastad**.

- **Muinaskunsti oskusteabe suurendamine ning ajaloo ja muinaskunsti alased kontaktid:**
Partnerid on Aimo kool (laste ja noorte kunsti ja käsitöö kool) Soomest ja **Eesti Muinaste Selts**. Projekti eesmärgiks on tõsta avalikkuse huvi kultuuripärandi vastu, edendada muinaskunsti uurimist ja dokumenteerimist, arendada kultuuripärandi uuenduslikke õppemeetodeid ning koostada muinaskunsti õppekava.

Läänemerepiirkonna INTERREG III B programm

- **Euroopa tellisgootika telg - ajalooline Euroopa arhitektuur kui ühine pärand ning kohaliku ja regionaalse majanduse tegur:**

Projekti eesmärgiks on rajada ja välja arendada kultuuriturismi telg läbi tellisgootika pärandiga linnade võrgustiku Läänemere piirkonnas. Loodav turismitelg peaks tugevdama seni ebapiisavat äritegevust kultuuri ja turismi valdkonnas.

Partnerriikideks on Eesti, Leedu, Läti, Poola, Rootsi, Saksamaa ja Taani.

Eestist osalevad **Sihtasutus Tartumaa Turism** ja **Muinsuskaitseamet**.

Ettevõtmise käigus on plaanis tellisgootika säilitamise, kasutamise ja kohaliku turustamise ühisstrateegia ja meetmete väljatöötamine; pilootprojektid tellisgootika objektide säilitamiseks, turismiinfrastruktuuri parandamiseks ning reisipakettide ettevalmistamiseks ja integreerimiseks olemasolevatesse turismistruktuuridesse; kvaliteedijuhtimise süsteemide rakendamine hotelli- ja turismitööstuses.

- **Sihtpunkt Viikingid - Läänemeri:**

Ettevõtmise eesmärgiks on tutvustada ja levitada viikingite kultuuripärandit ning arendada seda valdkonda kui omaette turismimagnetit. Projekt süvendab koostööd mitmete organisatsioonide - muuseumide, viikingikülade, seltside ja ühenduste vahel, mille tulemusena luuakse viikingite pärandit kaitsev ja tutvustav turismitelg.

Partnerriigid: Eesti, Läti, Norra, Poola, Rootsi, Taani, Venemaa.

Eestist osaleb **Ajaloo Instituut**.

- **Põhja-Euroopa kaljukunst:**

Projekti eesmärgiks on luua tingimused Läänemerepiirkonna eelajaloolise kaljukunsti säilitamiseks, tutvustamiseks ning vastavasisulise koostöö arendamiseks (koostöövõrgustiku loomine) Läänemere piirkonnas. Partnerriikidena osalevad koostöös Norra, Rootsi, Soome, Taani ja Venemaa.

Projekt hõlmab

INTERREG III C programmid

- **Kultuuri, looduse ja turismi võrgustik:**

Projekti **eesmärk** on luua **võrgustik** juba lõpetatud ning veel elluviidavatest INTERREG projektidest, mis puudutavad kultuuri- ja looduspärandi kaasamist jätkusuutliku turismi arengusse. Partnerriikideks on Iirimaa, Inglismaa, Island, Norra, Rootsi, Sloveenia ja Taani.

Projekti peamiseks eesmärgiks on tugevdada erinevate INTERREG projektide raames omandatud kogemuste ja kontaktide vahetamist ning edendada koostööprojektide jätkusuutlikku arengut kohalikul ja regionaalsel pärandil põhineva turismi kaudu. Loodav projektide võrgustik töötab eelkõige regulaarsete kohtumiste ja tiheda suhtlemise kaudu.

Eesti-Läti-Vene INTERREG III A koostööprioriteet

Eesti-Läti-Vene INTERREG III A koostööprioriteet avaneb taotlejatele **2004. aasta teisel poolaastal**. Prioriteet on vormiliselt Läänemerepiirkonna INTERREG III B programmi osa. Siiski korraldatakse III A projektidele taotlusvoorused III B programmist eraldi ning sisuliselt toetatakse kahepoolseid koostööprojekte nimetatud kolme riigi regioonide vahel.

Prioriteet jaguneb kaheks meetmeks: (1) Euroopa Liidu sisepiiri (Eesti-Läti) arendamine ja (2) Euroopa Liidu välispiiri (Eesti-Vene; Läti-Vene) arendamine. Mõlema meetme all toetatakse regulaarsete kultuuriürituste algatamist ja korraldamist piireregioonide vahel, samuti tegevusi, mis aitavad kultuuri vallas luua pikemaajalisi piiriületavaid kontakte, võrgustikke, struktuure või organisatsioone. Sobivate projektide näiteid võib leida Lõuna-Soome - Eesti INTERREG III A projektiäidete alt.

INTERREGi tulevik

INTERREG programmid jätkuvad ka ELi järgmisel programmiperioodil 2007.-2013. a. ning tõenäoliselt senisest suuremas mahus. Euroopa Komisjon soovib järgmisel programmiperioodil jätkata olemasoleva INTERREG kogemuse põhjal liidu territooriumi harmoonilise ja tasakaalustatud arengu edendamist piireületava, riigiülese ning regioonidevahelise koostöö kaudu nagu kolmandal programmiperioodil. INTERREG programmide elluviimise lihtsustamiseks pakub Komisjon välja, et luuakse Piiriülene regionaalamet (*Cross-border Regional Authority*), mille eesmärgiks oleks asendada liikmesriikide avaliku sektori institutsioone koostöö elluviimisel.

Lisainfo

Euroopa Komisjoni INTERREGi kodulehekül:

http://www.europa.eu.int/comm/regional_policy/interreg3/index_en.htm

Siseministeeriumi regionaalarengu osakonna INTERREGi kodulehekül:

<http://www.sisemin.gov.ee/atp/index.php?id=5375>

Lõuna-Soome -Eesti INTERREG III A programmi kodulehekül:

http://www.varsinais-suomi.fi/etela-suomi_interreg/

Läänemerepiirkonna INTERREG III B programmi kodulehekül:<http://www.bsinterreg.net/>

INTERREG III C programmide ametlik kodulehekül: <http://www.interreg3c.net/>

Kontakt:

Kadri Jushkin

Siseministeerium

Pikk 61

15065 Tallinn

Tel: +372 6 125 118

Faks: +372 6 125 101

E-post: interreg@sisemin.gov.ee

Koduleht: <http://www.sisemin.gov.ee>

1.6. EQUAL

Programmi tutvustus

Programmi EQUAL eesmärgiks on **tööturuga seotud tõrjutuse, diskrimineerimise ja ebavõrduse vastu võitlemine**.

EQUALi elluviimiseks on Eestile perioodiks 2004-2006 kavandatud 84,9 miljonit krooni: 75% sellest tuleb struktuurifondidest.

Programmis osalevad kõik Euroopa liikmesriigid.

Projektide esitamise tingimused

Eestis kuulutatakse **EQUALi** projektide esitamise voor välja eeldatavalt 2004. aasta suvel. Projektitaotluse saab esitada organisatsioonide kogum, mida programmi kontekstis nimetatakse **arengupartnerluseks**. See peab koosnema vähemalt kahest eri sektori (ideaalis peaksid koostööd tegema avalik, era- ja mittetulundussektor) organisatsioonist.

Arengupartnerlusprojekte on kahte tüüpi:

- **Piirkondlikud projektid:** keskenduvad ühele geograafilisele piirkonnale (nt kohalik omavalitsusüksus, maakond, töölase pendelrände piirkond vms). Piirkonna suurus ja piiritlemine sõltub probleemist, millele projekt on suunatud.
- **Valdkondlikud projektid:** keskenduvad kas ühele majandussektorile, tõrjutuse, diskrimineerimise ja ebavõrdsuse vastase poliitika seisukohast olulistele teemadele või konkreetsele sihtgrupile.

Praegu toimivate **EQUALi** koostööprojektide kohta saab informatsiooni üle-euroopalisest andmebaasist: http://europa.eu.int/comm/employment_social/equal/index_en.html

EQUALi projektide jaoks on määratletud **9 teemat**:

- 1) tööturule tulemise või naasmise võimaldamine neile, kel on raskusi avatud tööturule integreerumise või reintegreerumisega;
- 2) tööturuga seotud diskrimineerimise vastu võitlemine;
- 3) ettevõtluse alustamiseks kõigile võrdsete võimaluste loomine;
- 4) kolmanda sektori tugevdamine, keskendudes töökohtade kvaliteedi tõstmisele;
- 5) elukestva õppe propageerimine;
- 6) ettevõtete ja töötajate majanduse struktuuriliste muutustega kohandumise toetamine tehnoloogia abil;
- 7) töö- ja pereelu ühildamine;
- 8) töölase soolise kihistumise vähendamine;
- 9) asüülitootlejate sotsiaalse ja töölase integratsiooni toetamine.

Eestis saab projekte kirjutada järgneva kolme teema raames.

- **Tööturule tulemise või naasmise võimaldamine neile, kel on raskusi avatud tööturule integreerimise või reintegreerumisega.**

Võimalikud tegevusvaldkonnad:

- avalikkusele ja/või tööandjatele suunatud teavitustegevus teadlikkuse tõstmiseks ja suhtumise muutmiseks;
- konkreetse riskigrupi toetamine läbi tervikliku lähenemise sihtrühma probleemidele;
- inimkaubanduse ohvrite ja endiste prostituutide sotsiaalse integratsiooni ja tööturule tulemise või naasmise toetamine;
- mitmekordsete riskidega inimesed (nt. puuetega noored, mitte-eestlastest naised, madala või aegunud kvalifikatsiooniga naised);
- inimesed, kes ei ole kaetud muude Euroopa Sotsiaalfondi programmidega (nt alkoholi- või hasartmängusõltuvusega inimesed, koolist välja langenud või väljalangemisohus noored, kodutud);
- kõik peamiste diskrimineerimisvormide all kannatavad inimesed (soo, rassi või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse orientatsiooni tõttu).

- **Töö- ja pereelu ühildamine ning tööturult lahkunud inimeste reintegreerimine läbi paindlike ja efektiivsete töökorraldusvormide ning toetavate teenuste arendamise.**

Võimalikud tegevusvaldkonnad:

- paindlike peresõbralike töövormide arendamine;
- kättesaadavate, taskukohaste ja paindlike lastehoiu- ja muude hooldusteenuste ning perekonda toetavate teenuste arendamine;
- traditsiooniliste soorollide muutmise strateegiad; meeste suunatud tegevused, et julgustada neid rohkem osalema pereelus ning võtma perega seotud kohustusi;
- avalikkuse teadlikkuse tõstmine töö- ja pereelu tasakaalustatud ühitamise tähtsusest;
- muud töö- ja pereelu ühitamist soodustavad tegevused.

- **Asüülitaotlejate sotsiaalse integratsiooni toetamine.**

Võimalikud tegevusvaldkonnad:

- uuringud, hindamine, planeerimine;
- struktuuride arendamine (vastavad asutused, ametnikud, vastuvõtukeskused jne);
- nõustamine, juhendamine, koolitamine.

Kultuuriprojektide võimalused

*Programm ei ole mõeldud otseselt kultuuri toetamiseks, samas saab kunsti ja kultuuri võimalusi kasutada **EQUALi** sihtgruppide tööturule aitamisel. Euroopast võib leida projektinäiteid, kus on kasutatud kaasaegse kunsti võimalusi ning kaasatud tööhõiveprojektidesse kunstnikke. **EQUAL** toetab igasuguseid tööturul diskrimineeritud sihtgrupe ja aitab neil tööd leida või tööle naasta. Nimetatud riskigruppidesse kuulub ka kunstnikke ja kultuuritöötajaid.*

Kuna EQUAL programmi raames pole Eestis olnud veel võimalust projekte esitada, siis saab toetust saanud kultuuriprojektidest rääkida ainult teiste EL liikmesriikide kogemuste põhjal.

*Näiteks Soomes sai toetust projekt nimega **TARU**, mille eesmärgiks on tööturul nõrgemal positsioonil olevate kunstnike võimaluste suurendamine ning nende julgustamine kunstiprojektide väljatöötamiseks ja elluviimiseks. Projekt on eelkõige abiks riskigrupis olevatele kunstnikele: immigratidele, puuetega inimestele jt. Eesmärgiks on neid tööturule aidata ja ühtlasi soodustada nende kohanemist Soome kultuurieluga. Põhirõhk on kunstnike turundus- ja produtsendioskuste arendamisel.*

Programmi tulevik

EQUAL on loodud aastateks 2004-2006. Programmi analüüsi ja tulemuste põhjal luuakse alates aastast 2007 tõenäoliselt mõni uus algatus.

Kontakt:

Stina Eilsen

Tööturuamet

Tel: 625 7744

E-post: stina.eilsen@tta.ee

Koduleht: <http://www.tta.ee>

Merlin Orgla

Sotsiaalministeerium

Tel: 626 9174

E-post: merlin.orgla@sm.ee

Koduleht: <http://www.sm.ee>

V Kasulikku infot

1. Projektide kirjutamine

Et Euroopa Liidu programmide toetust saada, tuleb taotlus esitada projektina. Projekt on teatud tegevuste kogum, millel on konkreetne eesmärk ning ajaline piirang. Igal fondil ning programmil on teatud kindlaksmääratud projektide esitamise protseduurid ning reeglid, mida tuleb taotluste koostamisel, kirjutamisel ning esitamisel arvestada.

Projekte ei tohi kirjutada vabas vormis, vaid peab lähtuma kindlatest taotlusvormidest, mida tuleb täpselt täita. Kindlasti peavad projektid olema esitatud trükitult ja mitte käsitsi kirjutatult. Igal käesolevas kogumikus kirjeldatud programmil on taotlemiseks spetsiaalne taotlusvorm, mida saab kas programmi kodulehelt või programmi kontaktisikutelt Eestis, kes oskavad vajadusel nõustada, kuidas taotlusvormi täita.

Projekti sisulisel koostamisel tuleb arvestada, millised on programmide üldised eesmärgid. Samas on erinevate programmide kohta üldiseid näpunäiteid keeruline anda. Oluline on hinnata ka oma võimalusi ning ressursse projekti elluviimiseks. Alati on võimalus kasutada ka tasulist projektikirjutamise teenust ning osaleda mitmesugustel koolitustel. Lisaks tasub osa võtta erinevaid programme tutvustavatest teabepäevadest ja seminaridest, mida korraldavad eri programmide kontaktpunktid Eestis.

Täpsema info saamiseks võib alati pöörduda vastava programmi kontaktisiku poole Eestis.

2. Koostööpartnerite leidmine

Rahvusvaheliste koostööprogrammide puhul toetatakse projekte, kus osalevad organisatsioonid eri riikidest. Sageli sünnivad sellised projektid koostöös juba tuntud-teatud inimeste ning organisatsioonidega, kellel varasemad koostöökogemused olemas.

Samas on kõikide Euroopa Liidu koostööprogrammide eesmärgiks uute kontaktide loomine ja seetõttu on mitmete programmide raames loodud spetsiaalsed veebipõhised partnerotsingu andmebaasid, kus saab leida koostööpartnereid enda poolt algatatud projekti, kuid ka osaleda ise mõne teise poolt algatatud ettevõtmistes. Teavet andmebaaside kohta saab programmide kontaktisikutelt Eestis.

Samuti edastavad mitmed programmide kontaktisikud Eestis ka ise partnerotsinguid oma meililistidesse, mis on neile saadetud teistest Euroopa riikidest.

Et olla end huvitava programmi/valdkonnaga kursis, on kasulik pöörduda vastava programmi kontaktisiku poole Eestis ja paluda end panna programmi meililisti, kus levitatakse olulist infot projektide taotlusvoorudest, infopäevadest, partnerotsingutest jms.

3. Lühendite seletus

EL - Euroopa Liit

RAK - riiklik arengukava

IST - Infoühiskonna tehnoloogiad

ESF - Euroopa Sotsiaalfond

ERDF - Euroopa Regionaalarengufond

EAGGF - Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfond

FIFG - Kalanduse Arendusfond

EAS - Ettevõtluse Arendamise Sihtasustus

PRIA - Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet

KOIT - Kohalike Omavalitsuste Investeeringutoetuste Kava

T&A - teadus- ja arendustegevus

Käesoleva kogumiku on koostanud

EESTI KULTUURI KONTAKTPUNKT

Kontakt:

Eesti Kultuuri Kontaktpunkt

Karel Zova

Eesti Instituut

Suur-Karja 14

10140 Tallinn

Telefon: 6314 355

Faks: 6314 356

E-post: ccp@einst.ee

Koduleht: <http://ccp.einst.ee>